

fuzinadi

Leto XXVI

Ravne na Koroškem, 15. maja 1989

Št. 5

Leto '89 prelomno za Slovenske železarne

Lani je sozd Slovenske železarne posloval z izgubo, ki pa je bila pokrita. Le na posameznih segmentih so bili doseženi dobri rezultati. Ker pa ni bilo ustreznega dohodka, z lanskim poslovanjem ne moremo biti zadovoljni. Zunanji razlogi so imeli tako velik vpliv na naše poslovanje, da ga z lastnimi prizadevanji nismo mogli izravnati. Kljub zelo visokim cenam v črni metalurgiji jih nismo mogli v celoti realizirati zaradi nelikvidnosti, ki se je razširila tudi na Slovenijo (primer Tama).

Z OD smo nazadovali nominalno, relativno in realno. Naši povprečni OD naj bi bili nekaj višji kot v gospodarstvu SRS, vendar smo tu nazadovali. Večji premik na tem področju bo povečal tudi motivacijo za boljše poslovne rezultate. Tako moramo zastaviti tudi cilje, vendar bo likvidnost omejitveni dejavnik.

Lani smo v sozdu investirali manj od obračunane amortizacije. Če bomo tako nadaljevali, bo to pomenilo pravo katastrofo. Doslej smo imeli dosti ugoden režim cen, ki pa je 7. aprila nehal delovati.

Zdaj že obstajajo pritiski nekaterih proizvajalcev in kovinsko predelovalne industrije za sprostitev uvoza ter zmanjšanje carin in uvoznih taks, zato bo treba najti prave rešitve. Črna metalurgija Jugoslavije je panoga, ki je imela lani daleč največjo izgubo, ki pa je bila v večini pokrita.

Letošnji rezultati bodo realni, to prinaša nova zakonodaja. Zato bo moralo biti leto '89 prelomno za Slovenske železarne. Kje dejansko smo, bo pokazala analiza, ki jo bo izdelala firma Mc Kinsey. Poseben problem bodo letos velike inflacijske stopnje, zato bo težko obvl-

dovati procese poslovanja kljub našim prizadevanjem. Če se ne bomo dogovorili za prestrukturiranje po vzoru boljše organiziranih družb, bomo še bolj nazadovali.

Letos optimizem

Za letos načrtujemo nekaj višjo proizvodnjo jekla in nekaj boljši asortiment, gotove izdelke pa enako kot lani, zato pričakujemo tudi boljše rezultate. Pri prodaji so predvidene večje spremembe. Cilj je izvažati manj kot lani ter več prodajati doma. Vrednost izvoza pa naj bi bila na lanski ravni. Pri nabavi pričakujemo težave pri starem železu zaradi naraščajočih cen. Plan kadrov predvideva 400 manj zaposlenih. Če vse to strnemo, predvidevamo letos uspešno poslovanje, ki temelji na predvidevanju večje rasti prihodkov od stroškov. Realne OD naj bi obdr-

žali ali nekaj dvignili, ustvarili pa naj bi tudi akumulacijo.

Kako bo, če se bo sprostil uvoz jekla za kovinsko predelovalno industrijo?

Naše jeklo je drago, vendar nam kovinsko predelovalna industrija priznava, da si prizadevamo za kakovost. Pri uvozu bo prišlo do bistvene liberalizacije. Naše jeklo je dražje, ker imamo dražji jekleni odpadki kot gospodarstva v drugih državah in tudi večje obveznosti iz dohodka. Izhodišče ZIS je, da je naše jeklo predrago in da črna metalurgija velike zaščite ne bo imela. Naša šansa je v tem, da bomo za korak pred drugo črno metalurgijo v državi. Tudi tu nam bo firma Mc Kinsey pokazala pot iz sedanjega stanja. Moramo biti pripravljeni, da se soočimo z resnico, v čem smo slabši od zahodnih firm in potem prenesti dejstva. Ker bo prišlo do vdora kvalitete iz uvoza, moramo biti pripravljeni izdelovati enako kvaliteto kot svet.

(Povzeto po zapisniku 4. seje delavskega sveta sozda Slovenske železarne)

IZ VSEBINE

- Iz dela sindikata
- Občinska politična šola na Ravnah
- Zaslužni delavci v letu 1989
- Marec kljub težavam uspešen
- Edvard Štrucl, v. d. ravnatelja Jeklolivarne
- Premestitve — rešitev ali zlo
- Uspelo posvetovanje o specialnih zlitinah
- Stiskalnice za Ameriko
- Anketa v družboslovnem raziskovanju
- RR dejavnost za leto 1989
- Kaj velikega se nikdar ni doseglo brez navdušenja
- Marjana Merkač, prva magistra v železarni
- Oskrba z energijo v marcu
- Varčevanje z energijo
- Iz naših krajev

IZ DELA SINDIKATA

Dva upora ali edino zapisniki lahko postanejo lepši

Teze za prenavo sindikata v Železarni Ravne obravnavalo le 7 od 30 OOS. Druge ne, iz protesta, ker govorimo dovolj, naredimo premalo.

Bil je skupni sestanek IO konference sindikata in predsednikov osnovnih organizacij; udeležba lepa, razprava zelo živahna, najbolj na temi nakupi prek sindikata in prenova sindikata.

Nakupi so samo naša stvar, vprašljivi, a nujni, saj mnoga članstva merijo delo svoje osnovne organizacije le po tem, koliko prodaj katera izvede. Več jih, uspešnejša je OO, ljudje pa imajo vsaj nekaj konkretnega od sindikata. Npr.: ko zdaj železarske gospodinjne doma obešamo perilo, se pri žetih spomnimo vsaka svojega sindikata, ki se je izkazal in — spet moram poudariti — naredil nekaj konkretnega.

Da ne bo zamere in nepotrebnih vse pogostejših reakcij na naše članke, naj povem, da ne mislim zlonamerno, ampak v imenu večine resno. Hočemo namreč sindikat, ki bo delal konkretno, zato kljub težnjam, da bi z nakupi prek sindikata prenehali, ti — po uporabi članstva — ostajajo, le bolj organizirani morajo biti in ne vsi na kupu — vse dokler, da Skupščina občine Ravne ne bo »uredila tržnice in tam organizirala razprodaje po nižjih cenah, kot je to v navadi v večjih mestih, kajti ena od nalog skupščine je tudi socialna varnost občanov.«

Če zdaj preneham z uporabo besede »upor«, da ne bi komu zazve-

nela preveč stavkovno, štrajkarsko, kajti mišljena je samo v pomenu »zoperstaviti se« in z nakupov preidem na sindikalno prenavo, na drugo najbolj vročo temo omenjenega sestanka, morem rdečo nit v njo napeljati kar iz prejšnje teme, iz nakupov. Vlečem torej isto rdečo nit, ki je, kot ste lahko opazili že prej, dvoplastna: en del je konkretnost, drugi zoperstavljanje. Naj razložim: po predsednikovi šoli (»da je bilo časa cel mesec, da bi lahko obravnavali teze za prenavo, pa jih niste, ampak ste pripominjali, da imamo za to profesionalce, ki naj to storijo, čeprav je zdaj, ko se stvar pripravlja, čas, da kaj rečemo, ne potem, ko je že sprejeta«), po predlogu predsednika, da rok obravnave tez še za pol meseca podaljšamo in po njegovi razlagi bistvenih poudarkov prenovne je prevzela besedo predsednica OO tozda KK Alenka Ajd in povedala, kaj o tezah misli njena baza; da namreč tez ne bo poslušala, ker jih je že (pre)večkrat, ko je treba akcijo, je pa ni, ljudje nimajo zaupanja v sindikat, ki je vendarle že stara organizacija, zato ne moremo pričakovati, da bodo na osnovi parol o novem sindikatu vstali in ploskali. V sindikat ne verjamejo več, nad tem se morajo zamisliti v republiki. »Tako je, edino zapisniki lahko postanejo lepši, to pa« je sklenila Ajdova. Čeprav je startala s pozicije, da se zaveda dejstva, češ »neumne ženske govorijo, pametni moški molčijo«, ni bilo tako res, kajti njenemu mnenju se je

pridružil kar nekaj predsednikov OO, in epilog točke o prenavi sindikata je na omenjeni seji bil naslednji: »V razpravi so predsedniki OO poudarili, da delavci pričakujejo rezultate, ne pa inflacije besed. Niso zadovoljni z delom sindikalne organizacije. Prav zaradi tega delavci o tezah za prenavo sindikata nočejo razpravljati, saj smo že v preteklosti veliko govorili, pa premalo naredili.«

Spet bi v pravkar zapisanem radu opozorila na dve besedi, ki ju danes sledim: »rezultate« in »no-

čejo«. Zlasti slednja je postavljena ostro, naravnost, kar so nekateri na sestanku tudi čutili.

Gotovo se stvar lahko razume tako, vendar tudi drugače. Mar ni kljub le sedmim razpravam namesto trideset sindikat vseeno dobil informacije o tem, kaj z »nočejo« članstvo v železarni meni o tezah za prenavo svoje organizacije?

Če je pošten, mora priznati, da je v železarni dobil celo eno najkvalitetnejših povratnih informacij.

Helena Merkač

DVE SREČANJI S TITOM

Minilo je okrog 30 let, ko je Tito prvič obiskal Ravne. Povabili so ga tudi na ogled novo zgrajene Metalurške industrijske šole.

Ogledal si je šolske delavnice v pritličju. Spominjam se, da sem takrat ravno brusil na stroju — čisto sam — na koncu delavnice. Ostali soščolci so že prenehali z delom in se nekam porazgubili: eni pred vhod, drugi kamorsibodi, da bi pričakali povabljenca.

Tito je prišel do mene sam. Malce se je ustavil, a ker dela nisem prekinil, se je po drugi strani nekaj korakov oddaljil. Tam, v rezkalnici, je bil na odlagalni mizi zložen stog utornih križnih rezkarjev. Kot kak izkušen strokovnjak je s prstom preizkusil ostrino rezine in ko je še enkrat pogledal nazaj proti meni, sva se srečala s pogledom. Ne bi rad sodil, toda občutek sem imel, da se je obiskovalec v mislih spraševal, ali sem brezbržen do njegovega obiska ali pa so me določili za »dežurnega« aktivnega delavca. Ni bilo ne prvo ne drugo. Od učiteljev nismo dobili navodil, kako se naj ob tej priliki vedemo, pa je storil vsak po svoje.

Nekako 15 let pozneje je Tito ponovno obiskal železarno. Tokrat sem se z njim srečal v Domu železarjev, kjer je imel pogovor s skupino delavcev. Nismo bili preveč zgovorni, pa nam je kar sam povedal, da drži na gre dobro in da smo dosti porabili že vnaprej. Obšla me je slutnja, da njegovo zdravje ni več trdno. Prav tako je bilo kmalu opaziti, da se je začelo slabšati tudi zdravje našega skupnega gospodarstva. Še ga zdravimo. Da le volje ne bi izgubili — za boljše naslednjim rodovom.

Jože Jesenek

OBČINSKA POLITIČNA ŠOLA NA RAVNAH

Od 10. do 12. aprila 1989 je bila v sejni sobi družbenopolitičnih organizacij na Ravnah politična šola za člane ZKS iz ravenske in slovenjgraške občine. Tridnevni seminar, ki ga je organiziralo Medobčinsko študijsko središče ZKS za Koroško, je poskušal biti aktualen in vsaj nekaterim predavanjem je sledila živahna debata.

Dipl. oec. Vida Potočnik je govorila o temeljnih vprašanjih ekonomske teorije marksizma, sekretarka OK SZDL Ravne Kristina Pregel o ustavnih spremembah, predstojnik MŠS za Koroško Miro Osojnik o kulturni zavesti, kulturnih oblikah in odnosu do kulture, mag. Darko Ivanišin z Univerze v Mariboru je predaval o razvojni preobrazbi gospodarstva, predsednika izvršnih svetov ravenske in slovenjgraške občine pa sta prvi dan seminarja zaključila z razpravo o gospodarstvu in družbenih dejavnostih v svojih občinah.

Drugi dan je geograf Dušan Štruel predaval o ekološki zavesti in njenem odsevu v praksi v Koroški krajini, dipl. inž. Andrej Šertel je ob diapozitivih govoril o umiranju gozdov, Vili Rezman z MŠS Maribor je predaval o prenavi zveze komunistov, sekretar P OK ZKS Ra-

vne Anton Vušnik pa o političnem pluralizmu.

Zadnji dan seminarja so udeleženci izvedeli nekaj o revolucionarnih izkušnjah jugoslovanskih komunistov iz besed prof. Alojza Krivograda ter kar precej o aktualnih družbenoekonomskih gibanjih in njihovih vplivih na obrambno sposobnost države ter o ideološki vojni v Jugoslaviji iz predavanja Silva Komarja, izvršnega sekretarja P OK ZKS, ter iz debate z njim.

Pogovor ob koncu tridnevnega seminarja je pokazal, da so bili udeleženci z večino tem zadovoljni, menili so le, da bi v prihodnje lahko manj pozornosti namenjali zgodovini in toliko več sodobnim vprašanjem, predvsem razvoju gospodarstva, o čemer tokrat ni bilo besede, so pa ta vprašanja življenjskega pomena za sedanje in še bolj za prihodnje generacije. Izhoda iz krize ne bi smeli videti v tem, da z odpustom določenega števila delavcev podjetja dosežejo rentabilno gospodarjenje, ampak v tem, da najdejo nove proizvodne programe za vse za delo sposobne ljudi. O tem, kot kaže, naši gospodarstveniki še premalo ali nič ne razmišljajo.

M. P.

Zaslužni delavci v letu 1989

AVGUST ERJAVEC, TOZD KOMERCIALA

Rojen leta 1930, je v železarni od leta 1957, najprej gasilec, ob letošnji upokojitvi skladiščnik lesa. Vsa leta je bil vesten delavec in je naloge opravljal uspešno. Skrbel je za pristne odnose med sodelavci ter verjel v zaupanje in poštenost. Ves čas je bil vključen v družbenopolitično dejavnost v železarni in kraju.

IVANKA GOLOB, TOZD RPT

Rojena leta 1935, je v železarni od leta 1954. Najprej je bila metalurška laborantka, potem je opravljala druga dela, vsa v zvezi s kakovostjo. Zdaj je strokovna sodelavka v tozdu RPT. Je izredno vestna in zavzeta za delo, ki je vsa leta ena sama skrb za kakovost izdelkov. Sodelavci jo cenijo.

VINKO GOSTENČNIK, TOZD ENERGIJA

Rojen leta 1947, je v železarni od leta 1966, najprej kot ključavničar, zdaj delovodja energetske službe. Napredoval je z izobraževanjem ob delu. Kot dober delavec je vrsto let sodeloval na delovnih srečanjih in postal državni prvak med plamenskimi varilci. Ves čas je aktiven pri samoupravljanju in DPO ter nosilec srebrnega znaka sindikata.

SLAVKO KLADNIK, TOZD ETS

Rojen leta 1952, je v železarni od leta 1970 kot obratni električar, zdaj univerzalec v ETS. Svoje delo opravlja strokovno in vestno ter nesebično prenaša znanje na mlajše sodelavce. Z dobrim delom veliko pomaga k rednemu obratovanju proizvodnih naprav.

MAKS KLEMENC, TOZD ORODJARNA

Rojen leta 1946, je v železarni od leta 1965, ko se je zaposlil kot rezkalec, zdaj je v Orodjarni rezkalec na URS. Je eden najboljših delavcev v tozdu z nadpovprečnimi rezultati. S tem prispeva k dobrim rezultatom temeljne organizacije in DO. Svoje znanje rad posreduje mlajšim, je pa aktiven tudi pri samoupravljanju in DPO.

STANKO KRENKER, TOZD KALILNICA

Rojen leta 1945, v železarni od leta 1969 kot kalilec, zdaj je ravnalec. Dosega nadpovprečne delovne rezultate in spodbuja k boljšemu delu tudi druge. Prizadeva si za štednjo materialov in energije ter s tem za čim boljše rezultate tozda in DO. Je inventiven in dejaven v samoupravnem in družbenopolitičnem življenju.

AVGUST KRIVOGRAD, TOZD TRANSPORT

Rojen leta 1937, je v železarni od leta 1955, ves čas pri transportu, najprej kot kvalificiran avtomehaničar, zdaj pa delovodja garaž. Ob delu je končal delovodsko šolo. Sodelavci ga cenijo zaradi vestnega dela in tovariških odnosov. Vsa leta aktivno sodeluje v samoupravnih organih tozda in DO.

MIROSLAV MARIN, TOZD JEKLARNA

Rojen leta 1956, je v železarni od leta 1975, ves čas v Jeklarni, zdaj je delovodja. Zmeraj je bil dober in vesten delavec in si zelo prizadeva za boljše in varnejše delo v svojem oddelku. Sodelavcem je obenem delovodja in prijatelj. Vsa leta je tudi aktiven pri samoupravljanju in DPO.

JOŽE PEPEVNIK, TOZD VZMETARNA

Rojen leta 1941, je v železarni od leta 1960, najprej kot kovač, zdaj je vodja mehanske obdelave v Vzmetarni. Ob delu se je dodatno izobraževal. Prizadeva si za dobre odnose med delavci, za varčevanje in dobro delovanje vsega tozda. Ves čas je aktiven v samoupravljanju in DPO. Bil je član in funkcionar samoupravnih organov na ravni tozda in DO.

MAKS POBERŽNIK, TOZD VALJARNA

Rojen leta 1930, v železarni od leta 1957, ves čas v Valjarni, je opravljal praktično vsa dela v obratu, zlasti še v stari valjarni, in to težka in neprijetna dela v težkem okolju, vendar vedno vestno in skrbno. Svoj odnos do dela je prenašal tudi na sodelavce, ki so se pogosto menjavali, saj je bila fluktuacija velika. Strpnost in tovarištvo sta njegovi posebni vrline.

Marec kljub težavam uspešen

Skupna proizvodnja nad načrtom

V marcu smo presegli plan skupne proizvodnje za 5,5 odst., v kumulativni zaostajamo za 1,8 odst. Za 14.180 t prodanih izdelkov smo iztržili 170,17 milijarde din, od tega na domačem trgu 12.388 t ali 145,52 milijarde din, izvozili pa smo 1.792 t ali 24,75 milijarde din, kar znaša 3.166,8 tisoč dolarjev.

JEKLARNA je svoj mesečni plan preseгла za 7,2 odst., v kumulativni 1,2 odst. Glede na operativni plan pa je v marcu zaostala za 2,5 odst. Operativni plan ni bil dosežen predvsem zaradi pomanjkanja naročil v Jeklolivarni. Šarže z napačnimi raztalitvami tokrat niso ostale na zalogi, saj jih je Valjarna uspela razporediti v svoj mesečni program. Jeklarna je tudi izpolnila vse zahteve po asortimentu jekla. Kvaliteta je bila zadovoljiva, saj je bilo le 2,24 odst. izmečka.

V **JEKLOLIVARNI** so za planom zaostali 11,9 odst., v kumulativni 21,2 odst. Vzrok je pomanjkanje naročil.

Na težki progi v **VALJARNI** so plan presegli za 4 odst. Največ zaostojev je bilo zaradi pomanjkanja vložka čez teden, ob sobotah in nedeljah ga je bilo dovolj. Na srednji progi so plan presegli za 12,6 odst., na lahki pa zaostali 34,6 odst. Progi sta v marcu obratovali dobro kljub pogostim menjavam programov in občasnim problemom zaradi prelabo očiščenih gredic. Izboljšati pa bo treba razrez profilov, saj se lahko s tem občutno izboljša izplen.

Zelo uspešni so bili v **KOVAČNICI**, saj so plan presegli za 17,9

odst. v kumulativni 9 odst., in to predvsem na račun eksterne prodaje na domačem trgu, vedno večji pa so zaostanki pri interni prodaji in izvozu, kjer primanjkuje naročil. Izmeček je glede na februar nekoliko narasel, vendar predvsem po krivdi Jeklarnе. Kovaški je ostal na enaki višini. Za polovico nižja od februarске je neuspela proizvodnja, ki pa se bo zaradi nekaj nerešenih primerov verjetno povečala v aprilu. Ob koncu meseca je prišlo do okvare na kovaškem stroju, kar se je odrazilo na proizvodnjo v aprilu.

V **JEKLOVLEKU** so plan presegli pri luščenem jeklu 16,4 odst. in vlečeni žici 34,6 odst., zaostali pa pri vlečenem jeklu 47,2 odst. Poleg pomanjkanja določenih vrst vložka je vedno bolj problematično vzdrževanje, saj so zastoji na ključnih strojih zelo pogosti in dolgotrajni.

Od mehansko predelovalnih tozdov so plan presegli Stroji in deli, Pnevmatični stroji, TRO in Armature. V Orodjarni je splošno pomanjkanje naročil. Strojem in delom primanjkuje naročil za obdelane ulitke, odkovke in valje, naročila za stiskalnice pa presega trenutne kapacitete. Vzmetarno so pestili visoki bolezenski izostanki. V oddelku krožnih žag v TRO primanjkuje delavcev na ravnanju, pločevina je nekvalitetna. Občasno pa je za določene dimenzije žag primanjkovalo karbidnih zobcev.

Nabava brez večjih težav

Porast cen osnovnih surovin je občutna na vseh segmentih. Oskrbljenost s starim železom je ostala

na ravni minulega meseca, enako zadovoljive so bile dobave ferolegur in ostalih nemetalnih dodatkov (pesek, apno, jedavec). Dobro smo bili oskrbljeni z mazutom in butan — propanom.

Delno so bile otežočne dobave za potrebe kovinske predelave prek veletrgovin, ker le-te nimajo zalog. Šepala pa je tudi dobava ležajev iz kooperacije.

Olajšave pri uvozu

V skladu s spremembami pogojev poslovanja OZD v letu 1989 na zunanjetrgovinskem področju je v marcu realizirani uvoz že zmanjššan za uvozne dajatve, seveda le pri uvozu repromateriala, ki je vezan izključno na proizvodnjo za izvoz. Pričakuje se, da bodo uvozne dajatve zmanjšane tudi pri carinskih stopnjah za posamezne vrste blaga, vendar še ni dokončne odločitve o tem.

Oakrbljenost z A materiali je bila v marcu dobra, če upoštevamo, da se zaradi čim manjše vezave sredstev držijo minimalne zaloge uvoznih materialov, kar pa seveda povečuje že tako preobsežno operativno delo.

Prodaja doma po tozdih različno

Načrt prodaje na domačem trgu so v marcu presegli v Valjarni 4,4 odst., Kovačnici 30,7 odst., Jeklovleku 13,9 odst., Težkih strojnih delih 8,9 odst., Kovinarstvu 34,4 odst. in Armaturah 39 odst.

V Jeklolivarni še vedno primanjkuje naročil, kolikor pa jih imajo, so nizko produktivna in s kratkimi

dobavnimi roki. Valjarna ima še vedno težave z ozkim grlom na termični obdelavi, naročil primanjkuje za lahke profile, v Kovačnici za fazonske odkovke. Doseganje načrta v Jeklovleku pa je oviralo popravilo strojev.

Zaradi forsiranja izvoza in pomanjkanja naročil za ulitke in odkovke so bili nekoliko slabši rezultati tudi v Strojih in delih. Naročil primanjkuje v Orodjarni, kjer imajo težave še z neizpolnjevanjem dobavnih rokov. Dovolj naročil tudi nimajo Industrijski noži. Nekateri kupci kot Jelšingrad zaradi visokih cen ne naročajo več pri nas. Zelo ugoden razplet z naročili so imeli v Pnevmatičnih strojih, kar se je odrazilo tudi na rezultatih. Tudi za obstoječi program v Vzmetarni ni dovolj naročil. V TRO ne dosega željenih rezultatov prodaje zaradi zamujanja z dobavnimi roki. Veliko bolj uspešni pa so bili v Kovinarstvu in Armaturah.

Izvoz nad načrtom

V marcu smo izvozili na konvertibilni trg za 2,43 milijona dolarjev naših izdelkov in na klirinški trg za 0,71 milijona dolarjev. Konvertibilni načrt smo presegli za okoli 6 in klirinškega za 76 odst.

V skupnem izvozu so bili tozdi metalurške predelave udeleženi s 44 in mehanski s 56 odstotki. Med metalurškimi tozdi je največ izvozila Valjarna, medtem ko Kovačnica in Jeklovlek zaradi neodvzema že izdelanega jekla planiranega izvoza nista dosegla. Vzrok za nedoseganje načrta Jeklolivarne je pomanjkanje naročil.

Izmed tozdov mehanske obdelave so plan presegli Orodjarna, Pnevmatični stroji, TRO in Armature, medtem ko ga drugi tozdi zaradi dinamike dobav, ki je glede na zahtevnost proizvodov (npr. stiskalnice, valji) zelo različna, niso dosegli.

Kljub doseženim rezultatom v prvih treh mesecih (konvertibilno 8,9 milijona dolarjev, klirinški 1,78 milijona dolarjev) je vprašljivo doseganje načrtovanega letnega cilja izvoza zaradi visoke rasti naših proizvodnih stroškov in nerealnega tečaja dinarja, kar nam iz dneva v dan poslabšuje našo konkurenčno sposobnost vključevanja v mednarodno menjavo.

Preveč bolujemo

V marcu je znašal izkoristek delovnega časa 85,07 odst., odsotnosti 14,93 odst. in so bile razdeljene takole:

- letni dopust 3,60 %
- izredno plačani dopust 1,38 %
- službena potovanja 0,43 %
- boleznine 8,20 %
- druge plačane odsotnosti 1,24 %
- neplačane odsotnosti 0,08 %

skupaj 14,93 %

Ure v podaljšanem delovnem času 0,8 odst. in so glede na februar padle za 0,72 odst. Pri tem je v ospredju Transport s 3,78 odst., sledijo Družbeni standard 2,18 odst., Stroji in deli 2,08 odst., Orodjarna 1,51 odst., itn.

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ g		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	marec	zbir	marec	zbir	marec	zbir	marec	zbir	marec	zbir	marec	zbir
JEKLARNA	107,2	101,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	88,1	78,8	69,8	72,7	78,6	59,9	51,7	46,2	50,3	37,7	81,0	61,8
VALJARNA	104,8	97,4	110,5	93,6	128,0	84,6	146,6	131,7	136,7	104,9	127,0	93,3
KOVAČNICA	117,9	109,0	117,7	113,1	141,6	104,7	47,2	42,6	43,3	32,5	150,4	111,2
JEKLOVLEK	90,6	89,0	95,9	94,1	123,4	99,2	24,7	93,9	21,9	67,7	134,5	102,6
TEŽKI STROJNI DELI	89,9	62,3	125,1	119,9	111,4	85,4	-	-	-	-	88,0	77,6
ORODJARNA	67,4	73,7	55,2	71,8	48,2	39,8	150,0	100,0	158,6	92,3	47,1	39,3
STROJI IN DELI	141,3	101,1	45,2	78,0	74,4	80,9	69,6	117,7	69,4	96,0	79,9	62,4
- NOŽI, BRZOREZ, OROD.	70,1	72,2	75,5	65,3	87,6	59,6	98,0	82,7	93,8	68,5	84,1	54,6
- GREDICE	59,5	80,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	66,3	78,2	75,7	65,3	88,7	60,5	99,7	84,3	95,6	69,9	84,9	55,2
PNEVMATIČNI STROJI	105,2	89,0	106,6	89,7	157,1	108,5	550,4	287,3	558,0	265,9	136,2	100,4
VZMETARNA	79,6	79,8	80,9	84,4	97,1	87,9	75,0	74,6	74,9	60,8	99,7	91,1
T R O	103,7	80,3	86,3	97,8	115,7	89,1	112,7	116,3	103,3	87,9	119,4	89,5
KOVINARSTVO	62,9	82,8	77,2	59,2	84,4	58,8	5,7	10,7	7,2	9,6	113,2	77,2
ARMATURE	140,6	110,9	140,1	128,7	134,4	93,8	131,3	105,7	131,3	89,3	141,8	104,4
BRATSTVO - PILE	85,7	80,2	112,0	109,4	84,0	71,7	-	-	-	-	82,3	71,2
MONTER	94,9	77,6	86,4	79,6	106,1	74,8	40,3	58,1	34,9	41,2	117,9	80,4
KALILNICA	-	-	-	-	81,0	44,2	-	-	-	-	81,0	44,2
STORITVE DRUGIH TOZD, DS	-	-	-	-	71,1	65,8	-	-	-	-	66,5	63,0
DELOVNA ORGANIZACIJA	105,5	98,2	102,6	93,3	111,7	87,0	99,5	100,1	95,7	87,6	115,0	86,9

EDVARD ŠTRUCL, V. D. RAVNATELJA JEKLOLIVARNE

Edvard Štruel se je zaposlil kot pripravnik v Železarni Ravne leta 1970. Naslednje leto je diplomiral na metalurški fakulteti in postal raziskovalec na metalurškem oddelku, nato je bil več let vodja tehnologov v pripravi dela v jeklolivarni. Leta 1980 je postal projektni delavec v tozdu RPT, kjer je po dveh letih prevzel vodenje projekta težka livarna. Po končani investiciji je postal vodja tega oddelka. V novembru 1988 je postal vršilec dolžnosti ravnatelja Jeklolivarne.

Kako je v. d. ravnatelja Edvard Štruel zastavil vodenje, poslovanje in proizvodnjo Jeklolivarne, pove naslednji zapis, ki je nastal po pogovoru z njim.

JEKLOLIVARNO MORAMO REŠITI, NE ODPISATI

Jeklolivarna je že dolgo v težavnem položaju in s svojo proizvodnjo ustvarja izgubo, vendar je ne moremo reševati s tem, da bi jo odpisali in livarstvo v Železarni Ravne ukinitili. S tem bi namreč onemogočili reproverigo železarne.

Ko bi bila naša livarna kje na jugu države, bi imela že danes svetlejšo perspektivo, saj bi imela na razpolago za sanacijo cenejšo delovno silo in še druge ugodnosti, kakršnih mi nimamo. Nam preostane le, da odpravimo slabosti, ki spremljajo našo proizvodnjo danes, ter še izboljšamo njene kvalitete.

Služba za propagando je lani izvedla anketo med domačimi poznavalci našega dela in med partnerji v drugih delih države. Anketa je pokazala, da naši ljudje dokaj cenijo kakovost naših izdelkov, slabo pa ocenjujejo storitve Jeklolivarne (dobavni roki, sejemski prikazi, način prodaje, cene itd.); drugi jugoslovanski poslovni partnerji pa postavljajo našo kakovost še više, a storitve še precej nižje kot sami. Po tej anketi smo torej glede kakovosti v jugoslovanski »špiči«, glede cen smo nekoliko v povprečju, pri dobavnih rokih pa smo (bili) kritični.

NUJNA JE USMERITEV V IZVOZ

Sedanje vodstvo tozda se tega zaveda in želi stanje izboljšati. Komercialisti nam priznavajo, da smo nekaj že naredili za to.

Na hitro Jeklolivarna ne more izplavati iz krize, a če bomo dovolj aktivni vse od marketinga do prestrukturiranja proizvodnje, zbijanja materialnih stroškov, boljše organizacije dela in načrtne kadrovske politike, bomo morda v roku enega ali dveh let le prešli na rentabilno proizvodnjo.

Naša prihodnost je v kvalitetnejši proizvodnji, v izvozu na Zahod, kjer pri nekaterih izdelkih že dosegamo svetovni vrh, in v proizvodnji tistih izdelkov, ki jih zdaj naše gospodarstvo še uvaža, pa bi jih bili sposobni izdelovati mi.

POCENITI MORAMO PROIZVODNJO

Trenutno je prva naloga našega tozda zbijanje materialnih stroškov, s čimer lahko dosežemo rentabilnost proizvodnje. Če hočemo konkurirati na svetovnem trgu, je pocenitev naše proizvodnje nujna. Hkrati se moramo marketinško organizirati tako, da bomo kar največ prodajali neposrednim kupcem oziroma uporabnikom naših izdelkov in se rešili posrednikov. S tem bomo namreč dosegli boljše prodajne cene.

Pri nekaterih odjemalcih oziroma izdelkih dosegamo zdaj komaj 40 do 60-odstotno pokritje lastne cene, ponekod 70 %, morali pa bi dosegati pri izvozu vsaj 85-odstotno pokritje. Tonažno smo omejili proizvodnjo za Schmidta, ker je lani prinašala tozdu največjo izgubo (s ceno niti materialnih stroškov nismo pokrili), delno nam je letos uspelo povišati cene. Popolnoma pa te proizvodnje in poslovnih odnosov ne smemo opustiti, ker moramo ostati na tem tržišču prisotni. Gre za armaturo, pri katerih smo po mnenju nekaterih naših zahodnih kupcev že dosegli svetovni kvalitetni vrh. Rešiti moramo še nekatere probleme v livarni, da bomo visoko kvaliteto dosegali v redi proizvod-

Res je, da zahtevni izdelki ne omogočajo velike tonaže, a kakovost dobijo plačano. Ne glede na to, da se pri taki proizvodnji tudi izmeček poveča.

Obdržali bomo tudi namensko proizvodnjo, pri kateri dosegamo pokritje lastne cene. Občasno sicer pademo pod 100 %, toda s poračuni dosegemo rentabilnost.

Na klirinški trg ne moremo posebej računati. Tja izvažajo livarne iz drugih delov države, razviti del jugoslovanskega gospodarstva pa to tržišče podpira. Razen tega se tudi velik del jugoslovanskega tržišča za nas vse bolj zapira. Čeprav se bodo morale razmere v jugoslovanskem gospodarstvu spremeniti, je vendar jasno, da brez usmeritve v izvoz za nas ni prihodnosti.

nji, ne pa le ob izjemnem prizadevanju tehnološkega in vodstvenega kadra in z višjimi materialnimi stroški.

Perspektiven je naš izvoz na Zahod prek firme Achenbach, vendar gre tu za majhne količine, dobre cene pa dosegamo tudi pri Willyju Rüschoffu, ki mu prodajamo obrabno obstojne ulitke. Njega pri nas motijo dolgi dobavni roki, medtem ko glede cen in kakovosti nima pripomb.

Doseči želimo, da bi imela vsaka enota Jeklolivarne nekaj izvoznih izdelkov; tako bomo obdržali kvaliteto kondicijo in se usposobili za morebitno razširitev proizvodnje za izvoz.

Za pocenitev naše proizvodnje oziroma za znižanje materialnih stroškov so zadolženi vsi vodji enot. Skupaj z raziskovalci morajo iskati alternativne, cenejše in boljše materiale, ter narediti vse, da bi dosegli optimalno specifično porabo na tono izdelkov. Proces je seveda dolgotrajen, vendar menim, da se prvi uspehi že kažejo.

Še pozneje pa se pokažejo rezultati, ki so povezani z rekonstrukcijami. V minilivarni imamo npr. težave z vlož-

KAKO IZBOLJŠATI KADROVSKO STRUKTURO

Poslovna in proizvodna uspešnost tozda je v največji meri odvisna od njegove kadrovske strukture. V tem pogledu je stanje v Jeklolivarni dokaj zapleteno. Po eni strani nas je v tozdu preveč, po drugi strani pa imamo za zahtevno proizvodnjo premalo kvalitetnega kadra.

V livarni imamo veliko invalidov, ki niso več produktivna delovna sila, vendar so invalidi postali tu, v tozdu. Z njimi tudi ob sodobnejših livarskih napravah produktivnosti ni mogoče bistveno povečati, še bolj pa se to pokaže tam, kjer je veliko fizičnega dela. Povečanje produktivnosti onemogoča tudi velika zaposlenost žensk v tozdu. Nekatera dela so fizično tako naporna, da jih morata opravljati po dve ženski namesto enega moškega. Razen tega so pri ženskah omejitve tudi glede uvedbe nočne dela, s triizmenskim delom pa bi proizvodnjo precej racionalizirali. Zato se bomo v prihodnje morali izogibati zaposlovanju žensk.

Najbolj nemili smo v tozdu do slabih delavcev. Po vseh uradnih poteh se jih skušamo znebiti. Nekaj jih je šlo iz de-

PREPUSTITI INICIATIVO STROKOVNJAKOM

V Jeklolivarni je nekaj starejšega tehnološkega kadra, ki se že bliža upokojitvi, imamo pa tudi precej mladih inženirjev in tehnikov, ki od sebe še ne morejo dati toliko kot strokovnjaki z dolgotrajnejšimi izkušnjami. Zato imamo zaposlenih sorazmerno precej teh ljudi.

Kolikor je mogoče, opravimo selekcijo med mladimi inženirji že kar na začetku zaposlitve. Za livarski poklic je perspektiven le tisti, ki ima zmožnost prostorske predstave, kar je pri branju livarskih načrtov zelo pomembno. Kdor tega nima, ne more dobro opravljati livarskega poklica in je boljše, da se preusmeri tja, kjer ta lastnost ni potrebna.

V tozdu imamo mlade inženirje, ki so voljni delati. Poskušamo jih kar najbolj prepustiti lastni iniciativi in odgovornosti. Tudi če ga kdo kaj polomi, ga ne smej preveč obremenjevati, saj je nor-

kom. Najcenejši in najkvalitetnejši vložek za naše peči so bili paketi stisnjene pločevine iz Ruvne zastave. Zaradi sedanje politične situacije v Jugoslaviji nam je ne dobavljajo več, oziroma cene merno nabijajo ceno. Če pa vzamemo druge pakete, vsebujejo cink, ki pa pri zgorevanju močno onesnažuje okolje in zadimi halo, da v njej ni mogoče delati. Če bomo torej hoteli rešiti problem cenejše izdelave jeklene litine, bomo morali urediti odpravanje jeklarskih peči v minilivarni. Veliko pričakujemo tudi od uvedbe prepihanja taline z argonom. Ko bomo uvedli ta postopek, bomo lahko več našega odpadnega materiala uporabili za vložek.

V Jeklolivarni imamo razen teh še več drugih notranjih rezerv. Ko jih bomo izrabili, ob tem pa izvedli tudi ustrezne kadrovske, tržne in druge ukrepe, se bo Jeklolivarna polagoma izklopala iz težav, ki jo že dolgo tarejo.

lovne organizacije zaradi disciplinskih prekrškov — poostrihi smo namreč disciplino v tozdu — nekaterih smo se rešili s premeštvami.

Pri sedanjem asortimentu nas je za mesečno proizvodnjo 800 do 900 ton v Jeklolivarni dovolj zaposlenih. Ko pa bi imeli lanski asortiment — armature — bi postala čistilnica spet ozko grlo. Ravno v čistilnici smo v zadnjem času dosegli kvaliteten kadrovski premik. Svoječas smo zanj navedli delovno silo od Gradisa, Stavbenika in Hidromontaže. Za nas so bili to slabi delavci. Lani smo za stalno zaposlili več mladih kvalificiranih kovinarskih delavcev, ki niso mogli dobiti dela v mehanskih tozdih. Ti imajo boljši odnos do dela, kar se pri delu čistilnice že pozna.

Ko bi se povečala proizvodnja — s tem bi postala rentabilnejša — bi morali pričakovati ozko grlo tudi v modelni mizarni. Tudi v tem obratu želimo izboljšati kadrovsko strukturo. Neperspektivne delavce bomo premeštili drugam, zaposlili pa bomo modelne mizarje, ki so že izšolani, ter poskrbeli tudi za šolanje novih kadrov.

malno, da z delom tudi pogrešiš. Vendar huje pogreši, kdor ne dela. Bolj se mi zdi zato potrebno nadzorovati tiste, ki jim manjka lastne iniciative.

Tak način vodenja se je v našem tozdu že obnesel, predvsem pri odpravljanju ozkih grl. Človeka, ki je specializiran za določeno proizvodnjo, zadolži, da reši problem, in se ne vtikaš v malenkosti. Kdor pozna probleme, najlaže najde pot, da jih reši. Človek tako začuti lastno odgovornost in tudi uspeh se hitro pokaže. Ukrepiti je treba le tam, kjer tak človek ni samoiniciativen. V takih primerih bo treba razmišljati tudi o zamenjavih. Čeprav so taki ukrepi boleči, je to edina pot, da se Jeklolivarna reši iz kritičnega položaja.

BESEDA DELAVCEV

PREMESTITVE — REŠITEV ALI ZLO?

Občasno pomanjkanje dela v posameznih oddelkih ali obratih ni za železarno nič novega. Že večkrat smo zašli v take krize in krizice pa iz njih znova izšli, ne da bi bil kdo zaradi tega življenjsko prizadet. Problem se je dalo rešiti z začasnimi internimi premestitvami ali krajšimi, sicer res prisilnimi, dopusti. Zato se jih doslej nismo posebno bali.

Poznavalci pa menijo, da bomo morali v prihodnje vse bolj računati na to, da za ta ali oni izdelek naše tovarne ne bo več naročil, in bo toliko in toliko delavcev ostalo brez dela. Tako dolgo, da bomo izgubljeni izdelek nadomestili z novim, perspektivnejšim, tržno zanimivim. Torej je perspektiva naših delovnih mest odvisna od naše zmožnosti prilagajanja zahtevam trga oziroma od tega, kako učinkoviti sta marketinška in razvojna služba železarne in posameznih tozdov.

Ker kadrovska politika železarne še ne izhaja iz take naravnosti DO, temveč temelji na zapori zaposlovanja (glej IF 1989, št. 3, str. 20), je prav, da ob izkušnjah že premeščenih in premeščenih delavcev opozorimo na to, da so (prisilne) premestitve zmeraj boleče, ker pa gre praviloma za prehod z boljšega na slabše, niti za delavca niti za podjetje ne morejo pomeniti prave rešitve. Zapisana pričevanja naj bodo tudi v opomin vsem tistim odgovornim za razvoj, ki imajo zaradi »premajnih plač« premalo volje za učinkovitejšo delo.

V zadnjem času so bili zaradi izpada naročil najbolj prizadeti Pnevmatični stroji, zato imajo besedo predvsem njihovi delavci; posvetili pa smo tudi v Jeklolivarno in Vzmetarno.

Majda Sagernik

Dragica Vaukman

Robert Kogelnik

Roman Čevnik

Majda Podojstršek

FRANC ŠISERNIK, vodja proizvodnje v Pnevmatičnih strojih

»Vzrok, da so se nam zmanjšala naročila naših izdelkov, vidim v bistvenem zmanjšanju investicij v državi, medtem ko izvoz, vsaj nekaterih izdelkov, celo povečujemo. Stagnacija na domačem trgu povzroča tudi spremenjeno obnašanje naših odjemalcev. Začeli so se namreč racionalneje obnašati, s tem da bolj izrabljajo lastne zaloge. To se ne pozna toliko pri rezervnih delih kot pri novih strojih. Temu smo morali prilagoditi proizvodni načrt, kar ima za posledico zmanjšanje števila zaposlenih. Kupci naročajo sicer vse vrste izdelkov, vendar v manjših količinah, kar pa pomeni več dela in bolj razdrobljeno proizvodnjo. Zaradi tega zmanjkuje dela na nekaterih agregatih, predvsem na revolverskih stružnicah. Brez premestitev določenega števila delavcev v druge tozde ni šlo, vendar v tozdu poskušamo pridobiti čim več dela za stroje, ki zaradi izpada standardnega programa nimajo dovolj dela. Opravljamo usluge za druge tozde, dela, ki so nam jih doslej opravljal drugje, vse bolj prenašamo v lastnega.

Velik problem vidim v prepočasnem razvoju. Proizvodnja mu skuša pomagati s tem, da daje zmogljivosti na razpolago v usvajanje novih izdelkov.

Ponovno sprejemamo tudi naročila za izdelke, ki jih že deset let nismo delali.

Ob vsem tem si prizadevamo povečati kakovost našega dela in znova utrditi zaupanje naših kupcev.«

ROBERT KOGELNIK, Brusilec orodja v Pnevmatičnih strojih

»Imam že precej let skupne delovne dobe, vendar ne v tem tozdu. V železarni sem delal po vrnitvi iz vojske, ko sem dosegel tudi interno kvalifikacijo za brusilca, nakar sem bil vrsto let šofer pri Intesu. Leta 1985 sem se zaposlil v Pnevmatiki, kjer mi je delo veliko bolj ustrezalo. Norma mi nikoli ni delala težav, tudi disciplinski problem nisem bil. Čeprav so v tozdu tudi taki delavci, si jih verjetno niso upali dati drugam, ker bi jih gotovo hitro dobili nazaj.

Mene s sodelavcem so premestili v čistilnico Jeklolivarne. Lotil sem se dela, kot da bi prišel tja po svoji volji, vendar nisem bil uspešen. Nimaš pravih prijemov, delo tam ni zahtevno, ampak tako na ho-ruk, ki ga nisem zmožen, ker imam težave s hrbtenico. Ko bi moral še naprej ostati tam, bi zbolel na živcih. Iskal sem možnosti, da bi se vrnil v svoj tozd in ko sem zvedel, da odpirajo delovno mesto brusilca orodja, sem zaprosil zanj in ga dobil. Ni enako delo kot prej, moram se uvajati, a vesel sem, da sem se vrnil v svoj tozd.

Sodelavec, ki je bil z menoj v čistilnici, je že znova premeščen, in to v tozd TRO na Prevalje.

Ob teh premestitvah se sprašujem, zakaj se v tozdu niso držali kriterijev, za katere smo se domnili, da bodo namreč premeščali le mlajše delavce. Zakaj ne določajo takih, ki prihajajo na ših samo zaradi zasluzka, ne pa zaradi dela? Kakšno besedo imajo pri vsem tem vsi psihologi, ki jih imamo v železarni?

Največja krivda pa je, mislim, v občini, ker nič ne vlagamo v nova delovna mesta, v novo proizvodnjo. Bile so ponudbe, pa jih niso sprejeli. Namesto tega ukinjamo staro proizvodnjo. Kam bo šla delat naša mladina?«

DRAGICA VAUKMAN, čistilka v Pnevmatičnih strojih

»V Pnevmatičnih strojih sem se zaposlila kot kvalificirana strugarica pred desetimi leti. Ko sem se lani vrnila s porodniškega dopusta, nisem imela več stroja. Odstranili so ga, ker je bil baje odpisan. Me ne so hoteli premestiti v TRO. Nisem želela iti iz tega tozda, kjer so mi po toliko letih domače okolje in sodelavci. Ponudili so mi delovno mesto čistilke in sem ga sprejela. Tudi zato, ker lahko delam samo zjutraj, kar mi ustreza zaradi varstva otroka. Ker pa sem se prostovoljno odločila za nižje delovno mesto — z osme grupe sem prešla na drugo, nisem upravičena do razlike. To se mi pri plači precej pozna, vendar le, če bi presegala normo. Če pa na stružnici norme ne

dosegaš, je tudi zaslužek slab. Največ je seveda vredno to, da zaradi enozmenskega dela nisem v strahu glede otroškega varstva. Otroka mi varuje mama, ki je precej boleha. Če mi ga ona ne bi mogla več paziti, bi bila prisiljena pustiti službo. To pa bi bilo še slabše.«

MAJDA SAGERNIK, predsednica komisije za kadre v Pnevmatičnih strojih

»S premestitvami v druge tozde smo začeli 1. septembra lani. Od tedaj do danes je odšlo začasno v druge tozde železarne 16 delav in delavcev; nekaj se jih je že vrnilo v Pnevmatične stroje, nekaterim smo začasno premestitev podaljšali, enega smo po šestih mesecih premestili v drug tozd, nekateri so na novem delovnem mestu ostali za stalno. Večina premeščenih bi se pač želela vrniti na svoje staro delovno mesto.

Kriterija, po katerem so določali delavce za premestitev, ne poznam. Vem le, da so šli od tistih strojev, na katerih ni bilo dela, oziroma se je bilo treba na potrebe tozdov, ki so delavce potrebovali (moški ali ženske), starost premeščenih pa je dokaj različna.

Ker ne gre za premestitve po krivdi delavcev, a so premeščeni na slabše ovrednotena delovna mesta, pri osebnem dohodku niso bili oškodovani ali vsaj ne bi smeli biti. Vsaj v začetku so bili zapleteni, zdaj pa menim, da je stvar v glavni urejena.«

Franc Konečnik

ROMAN ČEVNIK, (bivši) KV brusilec v Pnevmatičnih strojih

»Lani na jesen je nastalo veliko pomanjkanje dela v Pnevmatiki. Prej so govorili, da bodo premestili nekvalificirane in tiste z najmanj delovne dobe. Potem je prišlo drugače. Jaz sem delal že pet let, taki, ki so komaj končali pripravništvo, pa so ostali. Ne razumem tozda, da ne oče obdržati kvalificiranih delavcev zase.

Usposobljen sem za zahtevno delo na stroju. Ko sem hodil v šolo, za brusilce in sploh za kovinarske poklice, še ni primanjkovalo dela. Želim opravljati svoj poklic. Drugače se mi zdi za tiste, ki so v šoli zdaj in že vnaprej vedo, da ne bo dela za njihovo usmeritev. Lahko se še pravočasno preusmerijo.

Od stroja sem prišel na nezahtevno delo v adjustaži valjarne, vendar v hrup, prah in izmzensko delo. Ker se tu ni treba posebej uvajati, bi bilo prav, da bi prvo generacijo premeščenih po šestih mesecih zamenjali drugi. To se ni zgodilo, ampak so še za nadaljnjih šest mesecev potrdili nas. Če potem še vedno ne bo dela za nas v našem tozdu, nam grozi, da nas bodo tu namestili za stalno ali pa bomo izgubili delo.

Pravijo mi: »Bodi srečen, da imaš delo, da ne greš na cesto.«

Jaz pa sprašujem: »Zakaj pa nisi ti tisti, ki bi moral iti na cesto?«

Ker sem prišel na slabše delovno mesto, sem bil močno oškodovan pri OD. S posredovanjem pri družbenem pravobranilcu samoupravljanja sva s sodelavcem dosegla, da sva dobila plačano razliko. Ko bi se tu zaposlil za stalno, bi to razliko izgubil. Potem bi se tudi zelo težko še kdaj vrnil v svoj tozd, tega pa si nadvse želim. In kolikor sem izvedel, razmere v Pnevmatiki niso več tako brezupne, kot so bile lani.«

MAJDA PODOJSTRŠEK, varilka v tozdu TRO

»Na Pnevmatične stroje nisem bila ne vem kako navezana, čeprav sem bila tam zaposlena štiri leta.

Vendar sem bila vmes na porodniškem dopustu in v tem času sem spoznala, da so mi na delovnem

Maksimiljan Ravnjak

mestu naredili precej krivic. Mislim, da ni dobro, če sta skupaj zaposlena mož in žena in je mož ženi šef.

Po vrnitvi s porodniškega dopusta sem bila v novi hali samo mesec dni, nato sem šla v TRO. Čeprav je za moje novo delovno mesto potrebna dveletna šola, jaz pa sem končala triletno in sem kvalificirana strugarka, sem se po šestih mesecih tu za stalno zaposlila. Ko so mi dali to možnost, sem jo sprejela, kajti če bi šla nazaj v Pnevmatične stroje, bi svojega delovnega mesta ne dobila nazaj, bala sem se celo, da bi me dali za čistilko, kot večino žensk, za katere ni bilo več dela v tozdu. To bi pomenilo samo popoldansko delo, ki bi mi onemogočilo šolanje. Hodim namreč v večerno ekonomsko šolo. Premestitev v TRO mi je sprva ustrezala tudi zato, ker sem lahko nekaj časa hodila na delo samo zjutraj. Odkar se je sodelavka vrnila s porodniškega dopusta, se menjava, a v tozdu mi grejo toliko na roko, da ure, ki jih potrebujem za obisk predavanja, lahko nadomestim ponoči. Tudi odnos vodstvenih delavcev se mi zdi tu boljši. Ne morem namreč razumeti, da se bivši delovodja norčuje iz delavke, ki je bila premeščena za čistilko, in da se ravnatelj obregne ob začasno premeščene delavce, ki si urejujejo pravico glede OD, češ, kaj vam bom dajal razliko, saj niste več v mojem tozdu.

Ker se šolam ob delu, upam, da bom nekoč prišla na boljše delovno mesto. Čeprav nimam štipendije in vem, da zdaj in v prostih mest za ekonomske tehnike, me vseeno drži pokonci upanje, da bom nekdanj lahko delala to, kar si želim. Pa četudi bi bilo to šele dve leti pred penzijo, se mi zdi, da se spleča hoditi v šolo in tudi marsikaj pretrpeti in potrpeti za to. Da pa sem si prej izbrala železarski poklic, ima zasluge oče, ki si je vedno želel, da bi kateri njegovih otrok delal v železarni. Nanjo namreč veliko da.«

FRANC KONEČNIK, elektrovarilec v Jeklolivarni

»V Jeklolivarni sem zaposlen že 18 let. Moje stalno delovno mesto je v čistilnici, vendar sem bil že večkrat premeščen v druge obrate. Ka-

Danilo Čebulj

dar nam manjka dela, vedno določijo mene za premestitev. Menim, da zato, ker pri vodstvu obrata nisem dobro zapisan. Mislim pa, da ne delam toliko slabše kot drugi. Pri določenih izdelkih ne moreš narediti norme, v glavnem pa jo dosegam. Zgodilo se je že, da smo s sodelavcema delali enako. Onadva sta imela procente, jaz sem dobil 10 % manj. Ko sem želel dobiti pojasnilo, zakaj tako, mi je mojster rekel: »Bolj delaj,« ne pa, da bi mi kaj razložil.

Zdaj sem že nekaj časa v težki livarni. Zaradi spremembe delovnega mesta se ne jezim, saj delo je povsod isto. Bolj težko se je navaditi na nove sodelavce, toda če so odnosi z vodstvom dobri, imaš bolj veselje hoditi na šiht. In glede tega sem tu na boljšem kot prej. Jezi me le, da hodi prejšnji vodja za mano in se čudi, ker tu dosegam procente, tam jih pa nisem.

Ne bi imel nič proti, ko bi ostal za stalno tu, saj ni prijetno biti dežurni za premestitve. Če me imajo za slabega delavca, se čudim, zakaj me vedno znova priključijo nazaj, ko je spet veliko dela. Mar bi se me znebili za vedno. Če pa je resnica drugačna, naj mi ne govorijo, da sem zanič.«

MAKSIMILJAN RAVNJAK, monter vzmeti v Vzmetarni

»V Vzmetarni je delovni proces tak, da je veliko treba delati na različnih delovnih mestih. V začetku meseca ni dela v končni fazi proizvodnje, pa nas, ki smo zaposleni na montaži vzmeti, premestijo na drugi konec hale, k toplotni obdelavi ali kaj takega.

Do lani se nam je zdelo to nekaj samo po sebi umevnega, ko pa so po dolgoletnih prizadevanjih uvedli beneficirano delovno dobo za večino delovnih mest v Vzmetarni, smo monterji vzmeti ostali prikrajšani, ker nam beneficirane dobe niso priznali, čeprav smo glede na naravo dela (sorodnost z ravnalci!) do benefikacij upravičeni.

Dodatno pa smo oškodovani še zaradi premestitev. Šihtov, ko delam na beneficiranih delih, nihče ne vodi in ne sešteva, pa sem pričrnan, da bi se takih dni doslej nabralo že za več let.

Razen tega sem s premestitvami oškodovan tudi zato, ker moram opravljati delo, ki ga nisem vajen;

moram se bolj truditi in vložiti več napora, da delo opravim enako kot tisti, ki ga stalno opravlja. Ko se dela navadam, pa se spet vrnem na svoje delovno mesto.

Glede benefikacije bi rad poudaril še to: Menim, da je bila krivda za to, da je za nekaj delovnih mest niso priznali, v slabih opisih delovnih mest, ali pa je pomanjkljiv zakon. Dolžnost vodstva tozda in strokovne službe bi bila, da bi stvar uredili, a doslej niso storili nič, čeprav so nam na sestanku v novembru obljubili, da bodo. Zakaj? Ali ljudje, ki opravljamo težko delo, res nismo nič vredni?«

DANILO ČEBULJ, kadrovik v Del. skupn. KSZ

»Pnevmatični stroji niso edini tozdi, ki ima probleme zaradi pomanjkanja dela. Vendar drugod tega problema še niso začeli reševati tako korenito kot v tem tozdu. Pomagajo si večinoma z internimi premestitvami. V glavnem velja to tudi za Jeklolivarno, kjer jih je pomanjkanje naročil prizadelo že prej. Premeščanja so se tu lotili bolj z rezervo. Sami so želeli obdržati predvsem dobre delavce, zaščiliti pa smo tudi invalide. Tako so bili premeščeni iz tozda v glavnem slabši ali problematični delavci.

S Pnevmatičnimi stroji smo se dogovorili, naj izberejo za premestitev le delavce na tistih mestih, ki so v resnici brez dela. Tako smo se izognili podiktikanju slabih delavcev. Teh namreč ne moremo dajati v tozde, kjer imajo veliko dela.

Težava je v tem, da primanjkuje dela v mehanskih tozdih, kjer so zaposleni kvalificirani delavci, na razpolago pa je precej težjih delovnih mest v metalurških tozdih, kjer je še fluktuacija, sprošča pa jih tudi invalidnost. Ker se za ta delovna mesta zahteva kvečjemu 3. stopnja, ali kvalifikacija ni potrebna, nastaja precejšnje strukturno neskladje.

V železarni se v množične premestitve še ne nameravamo podati, kadrovska služba pa mora biti pripravljena na ugotavljanje viškov. Kriterije že pripravljamo, pri tem pa ne moremo mimo pravilnika. Po njem poslovodni organ delavca lahko začasno premesti, če to zahtevajo razmere, vendar premestitve v nobenem primeru niso v interesu delovne organizacije, saj grede strokovno usposobljeni delavci na nestrokovna dela. Večkrat se pri tem križajo interesi dveh tozdo in premeščenih delavcev. V interesu premeščenega delavca je, da se mu ob premestitvi na novo in manj ovrednoteno delo ne zniža OD; temu je bilo ob sedanjih premestitvah ugodeno. Interes tozda, ki je pridobil delavca, pa je, da se glede OD izenači z delavci v tem tozdu, hkrati pa ob daljši časa trajajoči premestitvi želi obdržati istega delavca, ki je že uveden v novo delo in okolje, medtem ko bi le-ta želel, da bi ga ob preteku določenega obdobja zamenjal drugi.«

Mojca Potočnik

USPELO POSVETOVANJE O SPECIALNIH ZLITINAH

V Železarni Ravne prvič seznanjali možne kupce o proizvodnji, ki jo šele načrtujemo. Primer novega, edino pravega tržnega pristopa.

Pomembnost marketinškega vedenja ravenske železarne že dolgo razglušamo, a primerov takšnega našega vedenja do danes ne bi mogli veliko naštet.

Očitno pa se v Železarni Ravne tudi na tem področju začelja novo obdobje, če sklepamo po tem, kako se pripravljamo na proizvodnjo in prodajo specialnih zlitin.

V okviru tržnih dejavnosti za prestrukturiranje naše proizvodnje

drugi dan je bil razvedrilnega značaja (ogled železarne in zgodovinskih znamenitosti, nakupi v Avstriji).

Na posvetovanju je predavalo osem naših strokovnjakov: **dr. Ferdo Grešnik**, dipl. inž. fiz., o razvojnih težnjah na področju materialov, **mag. Milan Švajger**, dipl. inž. met., o pripravah Železarne Ravne na proizvodnjo specialnih zlitin in izdelkov, **Stanko Petrovar**, dipl. inž. met., o tehnoloških po-

jekla smo namreč 5. in 6. aprila 1989 na Rimskem vrelcu pripravili posvetovanje o zdajšnji in prihodnji proizvodnji specialnih zlitin v železarni. Posvetovanje kot način nastopa ni bilo novost, saj za proizvodne programe, ki jih imamo, neredko organiziramo posvetovanja, bilo pa je novost, ker smo na njem govorili šele o smereh, o novem, ki ga šele načrtujemo.

Kot je povedala tov. **Pavlina Krof**, dipl. oec., predsednica organizacijskega odbora, v katerem so bili še mag. Milan Švajger, Marjan Senica, dipl. inž., in Maks Večko, dipl. inž., smo posvetovanje organizirali z namenom, da informiramo možne kupce na jugoslovanskem trgu o smereh našega razvoja oz. o skorajšnjem pričetku proizvodnje specialnih zlitin in da tako kupce kot raziskovalce pritegnemo k sodelovanju pri osvajanju te proizvodnje.

Na posvetovanju so sodelovali predstavniki 39 delovnih organizacij, 13 slovenskih, 15 srbskih, 7 hrvatskih in 4 bosansko-hercegovskih, skupaj 72 strokovnjakov iz Jugoslavije, eden iz ZRN in 59 strokovnjakov iz železarne.

Prvi dan posvetovanja so bila strokovna predavanja in razprave,

sebnostih izdelave specialnih zlitin, **Andrej Kokalj**, dipl. inž. met., o plastični predelavi specialnih zlitin, **dr. Đorđe Dobi**, dipl. inž. str., o mehanskih lastnostih teh zlitin, **mag. Henrik Kaker**, dipl. inž. met., in **Sonja Hrnčič**, dipl. inž. met., o mikrostrukturnih značilnostih zlitin NIMONIC, **Marjan Senica**, dipl. inž. str., in **Maks Večko**, dipl. inž. met., o nekaterih aktualnih področjih uporabe specialnih zlitin ter **Edvard Štruel**, dipl. inž. met., o obsegu in dinamiki dobav.

Po strokovnem delu so z namenom dobiti čimveč povratnih informacij o tem, ali v DO, iz katerih so bili predstavniki, obstaja možnost uporabe specialnih zlitin Železarne Ravne, izvedli anketo. Ko to pišemo, rezultati še niso znani.

Pavlina Krof je v imenu organizacijskega odbora posvetovanje ocenila kot uspešno. Pokazalo se je, da v železarni imamo strokovnjake, sposobne solidno izvesti takšna posvetovanja. Seveda pa ni dovolj, da vzamemo organizacijo resno samo v železarni, ampak tudi zunaj nje, pri dajanju uslug (težave so bile pri zagotavljanju prenočišč). Kajti zelo pomembno je, kot se zavedajo naši komercialisti, da gosta kar najtopleje sprejmeš,

mu nudiš čim več informacij in tudi ogledov. Če bo gost zadovoljen, je namreč veliko večja možnost, da bo prav z nami sklenil posel, da bomo torej naročila dobili mi.

Prav to pa je naš namen. To je res, toda vseeno v tem krčevitem boju ne bi smeli hladno pristajati na reko, da namen posvečuje sredstva.

(Zbornik predavanj s posvetovanja smo namreč izdali samo v srbohrvaškem jeziku!)

Po izjavah sodeč so bili povabljeni s posvetovanjem in z organizacijo zadovoljni in tudi odobravaljo takšen način oz. tržni pristop seznanjanja z novostmi oz. z že uveljavljenim proizvodnim programom.

Seveda pa se tržne aktivnosti za specialne zlitine v naši železarni ne bodo končale na tej stopnji. To je bil šele njihov začetek.

Helena Merkač

SPECIALNE ZLITINE SO PERSPEKTIVNE

Ko se je začela kazati kriza v metalurgiji, smo v Železarni Ravne naredili temeljito analizo tržišča in že uveljavljenih programov. Na tej osnovi smo se nato lotili strateškega planiranja razvoja, za katerega imamo moto: kvaliteta — znanje — humanizacija.

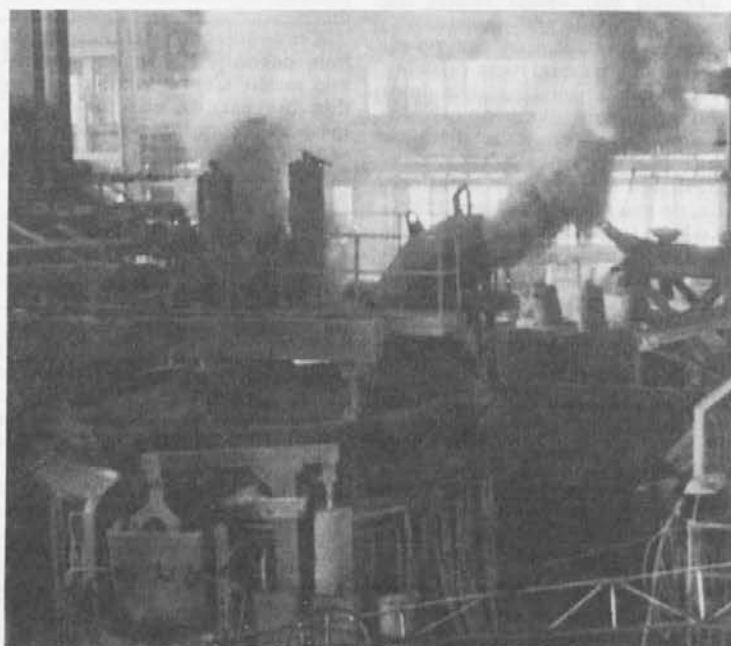
Pri planiranju razvoja smo predvideli čim realnejšo podobo gibanja prihodnje porabe metalurških izdelkov. To smo storili na osnovi logističnega zakona, po katerem se že na osnovi intuicije ugotavlja gibanje porabe in življenjski cikel posameznega izdelka, ter s pomočjo analize Roberta Campbella (strategiji »R« in »K«). Pokazalo se je, da mora prestrukturiranje metalurške proizvodnje temeljiti na osvajanju novih visokovrednih materialov na osnovi Fe, Cr, Ni, Co, Mo itd., opustiti pa moramo proizvodnjo nelegiranih in nizko legiranih jekel. Ta imajo nizko osnovno ceno, zato so stroški izdelave in predelave previsoki, da bi bili ekonomsko upravičeni na naših agregatih.

V prihodnje bodo torej aktualne specialne zlitine. Zanje so značilne zelo drage surovine, visoka cena izdelkov iz njih, vrhunska kvaliteta, raznovrstnost in specifičnost uporabe, strogi standardi in hkrati zelo strogi pogoji prevzemanja izdelkov. Danes jih izključno uvažamo.

Proizvodnja specialnih zlitin zahteva specialne metalurške agregate ustreznih zmogljivosti in fleksibilnosti, če upoštevamo finalizacijo v predelavi in mehanski obdelavi. Poleg zanesljive kvalitete omogoča proces v teh agregatih fleksibilno prilagajanje tržišču v količini, vrsti izdelkov in rokih.

Med tehnično-tehnološkimi novostmi za proizvodnjo specialnih zlitin v Železarni Ravne načrtujemo topilniško-livni sklop (vakuumska indukcijska peč, ki je že v fazi gradnje in bo predvidoma začela obratovati januarja 1990; horizontalni konti liv za litje profilov od Ø 5 do Ø 60), v vroči in hladni predelavi linijo za proizvodnjo obročev od Ø 300 do Ø 1500 ter nekaj novosti v topli predelavi.

(Vir: predavanje mag. Milana Švajgerja na posvetovanju)

POGLEDI IZ PROIZVODNJE

Stiskalnice za Ameriko

Ob kritični izjavi člana PO Ferda Gnamuša o naših stiskalnicah za Ameriko, objavljeni v 3. št. Informativnega fužinarja, smo obljubili, da bomo v naslednjih številkah glasila objavili še mnenja iz proizvodnje. Zadnjič so o svojih izkušnjah pri projektu Hawthorne govorili delavci tozda SID in Komeriale, tokrat pa ima besedo

tozda ETS oziroma dipl. inž. elektrone Darko Šrot, ki ima z montažo stiskalnic za Ameriko in s servisiranjem ter reševanjem reklamacij pri tamkajšnjih lastnikih ravenstiskalnic že precej izkušenj. Pregled razvoja elektro opreme za ameriške stiskalnice je podal obratovodja jakega toka dipl. inž. Stanke Vrčkovnik.

ODLOČILNO JE VSE —
OD POGODBE DO MONTAŽE

»Tov. Šrot, kako lahko pojasnite pomanjkljivosti pri opremi stiskalnic za Ameriko, ki so v zvezi s tozdom ETS omenjene v izjavi Ferda Gnamuša?«

»Menim, da se večina poznejše ugotovljenih pomanjkljivosti začne že pri sestavljanju pogodb. Tisti, ki se dogovarjajo s kupecem, ne poznajo načina našega dela, ljudje v našem tozdu pa so pri poslovanju z Američani zelo pozorni na to, kaj je zapisano v pogodbah in se tega dosledno držijo. V primeru, ko s stiskalnico nismo poslali kablov, ti kabli v pogodbi niso bili omenjeni, kar je za nas pomenilo, da jih kupec ne zahteva. To za nas ni bilo nič novega, saj smo tudi vse stiskalnice za Sovjetsko zvezo prodajali brez kablov. Če pa jih kupec zahteva, mora biti v pogodbi navedeno, kakšni in kako dolgi morajo biti. Kabli so dragi in jih izdelku pač ne dodajš kar tako — če strošek ni potreben, je prav, da se mu izogneš.«

»Kaj boste storili, da se boste v prihodnje izognili takim nesporazumom?«

»Pripravljamo vprašalnik, v katerem bodo zajete vse komponente v zvezi z elektro opremo, pomembne za nas in za kupca. Vprašalnik bo treba izpolniti ob vsaki pogodbi; s tem bodo odpravljene nejasnosti, ki so spremljale naše poslovanje z Ameriko doslej.«

»Težave z opremo imate tudi, ker so omrežne napetosti v Ameriki drugačne kot pri nas.«

»Prve stiskalnice, ki smo jih prodali ameriškim kupcem, niso bile izdelane za ameriško, temveč za evropsko tržišče, kjer veljajo enake omrežne napetosti kot pri nas. Problem smo reševali z dodajanjem prilagoditvenih transformatorjev, ki seveda pomenijo precejšen strošek. Ta je bil pri prvih stiskalnicah upravičen, pri naslednjih pa smo morali ob zagonu improvizirati zaradi tega, ker podatki v pogodbi niso bili točni in zato oprema ni bila prilagojena razmeram pri kupcu.«

»Kako poteka servisiranje naših stiskalnic pri ameriških kupcih?«

»Posebej na servis naših stiskalnic smo šli doslej v Ameriko dvakrat, drugače pa opravimo servisne preglede stiskalnic, ki so še v garancijskem roku, tedaj, ko gremo na montažo novih. To zahteva naš ameriški posrednik, firma Innovative Systems.«

Pri dveh v Ameriko prodanih stiskalnicah je garancijski rok že potekel, vendar še ne vemo, ali jih bomo tudi nadalje servisirali mi ali pa bo kupec oskrbo naših strojev poveril komu drugemu. Za nas bi bilo seveda ugodno, ko bi servisiranje naših stiskalnic obdržali, saj bi v tem primeru stroške dobili plačane, medtem ko jih v garancijskem roku nosimo sami. Seveda pa popravil ne sme biti preveč, saj bi to vplivalo na ugled proizvajalca.«

»Kako vas sprejemajo v ameriških tovarnah?«

»Ko pridemo na montažo v kako ameriško tovarno prvič, nas bolj ali manj skeptično opazujejo.«

Ko vidijo, da delo obvladamo in da smo delavni z njimi vred ali še bolj (delamo do 12 ur dnevno, oni pa navadno 10), jih nezaupanje do nas kot Jugoslovanov mine.«

»Kakšno mnenje imajo o naših stiskalnicah?«

»Nasploh so z našimi stiskalnicami zadovoljni, vsaj večjih pritožb na njihov račun nismo slišali.«

Kar je narobe, so večinoma malenkosti oziroma zapleti, ki nastanejo, ker si kupec ne prebere navodil za upravljanje s strojem. Prestavijo npr. kaj, česar ne bi smeli, in moramo jim priskočiti na pomoč — navadno po telefonu — da stvar uredijo.

Kaj takega se pri nas ne bi moglo zgoditi, ker vzdrževalci sodelujemo pri montažah novih strojev in naprav ter jih pri tem spoznamo in obvladamo. Največ se namreč o napravah lahko naučiš od monterjev.

V Ameriki ne ravnajo tako. V tovarni imajo zaposlenega samo nekakšnega vzdrževalca — nadzornika, ki je zadolžen za to, da odkriva

napake vseh vrst (elektronske, električarske, strojniške in hidravlične) ter pokliče ustrezne zunanje vzdrževalce. Ker je tako, bi bilo nujno, da bi mi po zagonu ostali v tovarni še toliko časa, da bi njihove delavce naučili pravilnega ravnanja s strojem. Doslej smo vedno takoj po končani montaži vsi odšli domov, namesto da bi eden ali dva monterja še nekaj časa ostala.«

»Baje se je to v negativnem smislu že obrestovalo.«

»Da. Deset dni po končani montaži stiskalnice pri firmi Red Oak v državi Iowa se je bilo treba vrniti v Ameriko. V času montaže namreč še kupec sam ni vedel, kaj vse bo potreboval. Vstavili smo v računalnik program, ki je ustrezal izdelku, ki so ga delali zadnji dan zagona. Ko so prešli na nov program, smo morali iti tja in ga zamenjati ter stroj nastaviti ustrezno spremenjenemu programu, česar sami niso znali.«

»Kako pa tozda ETS sodeluje pri izdelavi in opremi stiskalnic za Hawthorne?«

PRISPEVEK TOZDA ETS ZA
KAKOVOST »AMERIŠKIH« STISKALNIC

Leta 1985 smo v Železarni Ravne izdelali prvo stiskalnico za ameriško tržišče. Stiskalnica je bila najprej uspešno predstavljena na sejmu v Hannoveru. Do sedaj smo zaključili pet projektov.

Prve stiskalnice so bile opremljene z relejnimi krmilji in reguliranimi enosmernimi pogoni. Te stiskalnice so že imele vgrajeno napravo za zaustavljanje paha v zgornji mrtvi točki. Želimo si, da bi naše stiskalnice lahko primerjali s tujimi, zato smo jih začeli opremljati s programabilnimi krmilniki. Ti krmilniki nadomeščajo elemente, kot so: releji, časovni releji in števeci. Omogočajo nam hitro prilagajanje zahtevam kupca. Zato smo se morali dodatno opremiti s programiranimi napravami za krmilnike; te uporabljamo za krmiljenje stiskalnic. Potrebno je bilo dodatno usposabljanje za programiranje. Spoznati smo morali izdelke ameriških proizvajalcev elektro opreme, to pa zato, ker kupci želijo imeti na stiskalnicah opremo, ki jo lahko v primeru okvare kupijo v Ameriki. V celoti smo se morali prilagoditi ameriškim standardom. Predvsem pa se moramo v vsaki firmi prilagajati napajalni napetosti. S tem smo imeli do sedaj največ težav.

Da bi naš izdelek bil kvaliteten, bi morali v prihodnosti dati večji poudarek preizkusu stiskalnice, to pa predvsem zato, ker so serije majhne in zahteve kupcev specifične, in če si ne želimo zapreti za-

»Kako so dejavnosti potekale, težko rečem, ker pri tem projektu nisem sodeloval od samega začetka. Vendar menim, da smo v našem tozdu storili vse, da do zapletov ne bi prišlo. Projektant se je na zahtevo kupca odločil za ameriško opremo. Za kupca je gotovo dobro, da bo v strojih oprema njihovih proizvajalcev, saj njihovim razmeram bolj ustreza kot evropska, pa tudi zaradi rezervnih delov je to zanje lažje. Mi pa smo morali to opremo najprej spoznati, da smo jo mogli instalirati in da smo znali z njo ravnati ob zagonu.«

Dobave so bile večinoma točno na rok; ko smo kaj potrebovali, smo dobili, seveda večinoma šele po dodatnih intervencijah ustreznih služb.

Tako smo prvo iz serije stiskalnic dali v pogon ob določenem času in sta ameriška prevzemalca lahko v Železarni Ravne sama videla, kako deluje.

Žal se je nekaj zapletlo pri transportu naše prve pošiljke in bojim se, da bo zaradi tega ogrožen dogovorjeni rok montaže. Namesto da bi prva ekipa monterjev odletela v Ameriko v začetku meseca, je odšla šele sredi aprila. Vseeno upam, da se bo vse dobro izteklo.«

Enako najbrž vsi, ki pri projektu sodelujejo, in tudi mi, ki o tem samo beremo ali slišimo.

Mojca Potočnik

hodnih vrat, moramo temeljito spremeniti odnos do preizkusa stiskalnice v Železarni Ravne. Pri preizkusu moramo doseči stodostno zanesljivost obratovanja. Preizkus nam mora dati takšne rezultate, kot je določeno s tehničnimi karakteristikami stiskalnice.

Za kvaliteto preizkušanje opreme stiskalnice smo si morali zagotoviti dodatni vir napajalne napetosti zato, da dejansko napajamo opremo z napetostjo, kot jo ima na razpolago kupec. Predelati smo morali regulacijo za vzbujanje generatorja in položiti kabel iz valjarne do montažne jame. Tako smo lahko preizkusili stiskalnico 2DE 900, ki je opremljena z najsoodnejšo opremo. Uporabili smo programabilne krmilnike firme Data Instruments (Spectrum). Za glavni pogon smo uporabili regulirani pogon Dynamic firme ETN, ki pa se bistveno razlikuje od prejšnjih reguliranih pogonov. Novo je bilo tudi mazanje stiskalnice in krmilnika za nadzor in krmiljenje firme Mitsubishi.

Da smo lahko to opremo uporabili, je bilo treba vložiti veliko znanja in truda. Vsa ta sodobna oprema zahteva, da se pri montaži vključujejo strokovnjaki, ki obvladajo vgrajeno opremo. Dodatno se morajo usposabljeni tudi monterji, da bomo lahko še naprej uspešno predajali stiskalnice kupcem v uporabo in se obdržali na ameriškem tržišču.

Stanko Vrčkovnik

Anketa v družboslovnem raziskovanju — da ali ne

IZKUŠNJE IZ ŽELEZARNE

Mislim, da lahko vsaj za zadnjih pet let rečem, da je prišlo do prave »eksplozije« raznih anket, ki so bile različne glede na vsebinsko področje in število ter strukturo anketiranih delavcev.

Za pionirsko obdobje anketiranja nasploh velja, da so ljudje pripravljani sodelovati kot anketiranci, saj je to za njih nekaj novega, imajo priliko, da povedo svoje mnenje, mislijo, da se bo to upoštevalo. Po Kochu naj bi imelo anketiranje naslednje funkcije: veselje nad srečanjem z drugim človekom, prepričevanje, terapija za sproščanje emocionalnih napetosti, ritual in izmenjava informacij. Menim, da so naši ljudje zaradi razširitve raznih anket in zaradi nezaznavanja sprememb, ki so jih zaradi sodelovanja v njih pričakovali, postali skeptični, prav tako pa so se jih »nasitili« izvajalci.

Za ponazoritev teh trditev nekaj empiričnih primerov. Mnenjska raziskava o nagrajevanju, ovirah pri delu in težavah v življenjskem okolju, ki je potekala po stavki v pomladi 1985. leta, je zajela 20 % zaposlenih. Glede na aktualno problematiko je presenetilo, da je bil »izpad« kar 78 %. Res pa je, da je bila anketa zaradi hitrejšega zbiranja podatkov razdeljena prek interne pošte. Ali drug primer: v anketiranju v okviru raziskave Oblikovanje soseske Javornik naj bi se vključilo 245 delavcev, ki so »čakali« na stanovanja, v resnici pa se jih je le 47 %. Tisti, ki so odklonili sodelovanje, so pogosto komentirali: »Namesto vprašanj naj nam dajo raje stanovanja.« Tisti pa, ki so sodelovali, so v veliki večini pozitivno ocenili anketo, vendar pa

(Nadaljevanje in konec)

jih je bilo skoraj polovico strah, da se rezultati ne bodo upoštevali v praksi. (No, saj v tem primeru upravičeno, ker načrtovana gradnja Javornik II (še) ni stekla.)

Ali tretji primer. V anketi Javno mnenje Železarne Ravne 1986 je bilo tudi vprašanje o odmevnosti podobne mnenjske raziskave iz leta 1985. Skoraj polovica vprašanih se je seznanila z rezultati (dobrih 5 % jih je menilo, da ugotovitev nihče ne upošteva), medtem ko se jih desetina ni odločila za branje, čeprav je prispevke zasledila.

Največkrat je anketiranje potekalo tako, da so respondenti pisno odgovarjali na (standardiziran vprašalnik). Takšen način ima določene prednosti.

1. Lažje je zagotoviti anonimnost anketiranega človeka.

2. Izognemo se anketarski napaki, saj ni posrednika v procesu zbiranja podatkov.

3. Zmanjšajo se stroški zbiranja podatkov.

Mnoge slabosti pisnega vprašalnika se presežejo, če se anketiranje odvija v skupinah, kjer je prisoten anketar, da nudi pomoč. K takšni izvedbi anketiranja smo v železarni tudi težili.

Četudi smo želeli v anketiranje vključiti celotne ciljne skupine, ki jih je zadeval raziskovani problem oziroma doseči primeren odstotek vzorca v primeru splošnih mnenjskih anket (kjer pa smo si lahko pomagali z »rezervami«), pa ljudi nismo silili v izpolnjevanje vprašalnikov. Eden izmed etičnih principov stroke namreč je, da morajo biti odnosi med raziskovalci in preučevanimi prostovoljnimi. Le ta-

ko so dobljeni podatki tudi iskreni. Za ponazoritev tega, kako ocenjujejo anketiranci iskrenost odgovorjanja, pa podatek iz Javnega mnenja 1986: dobra tretjina anketirancev je prepričanih, da ljudje na določena vprašanja niso pripravljani odgovoriti po resnici.

Iskreno sodelovanje anketiranih je pogojeno tudi s prepričanjem, da gre za anonimnost. Nekateri znanstveniki pa menijo, da je posledica anonimnosti neodgovornost v odgovorjanju. Večina z anketami dobljenih podatkov ni bila anonimna, saj so delavci odgovarjali tudi na sociodemografska vprašanja (npr. spol, starost, izobrazba, tozid, oziroma delovna skupnost, matična številka), ker so bili ti podatki potrebni za križanja spremenljivk. Vendar pa smo vedno zagotovili tajnost podatkov, ki so se uporabljali izključno v raziskovalne namene. Če so se sprva nekateri delavci, povabljeni na anketiranje, spraševali, »zakaj samo jaz«, pa so po podrobnejši predstavitvi vzorca (v primeru, da ni šlo za celotno ciljno populacijo) sodelovali v raziskavi. Izrazito odklonilnih oziroma napadalnih reakcij na anketiranih ni bilo. Nezainteresirani tja pač niso prišli.

Naše izkušnje kažejo na to, da je za uspeh ankete izredno pomembna motiviranost potencialno sodelujočih (primerno oblikovana vabila s predstavitvijo raziskave in tem) kot tudi seznanjanje in odobritev ankete od ključnih dejavnikov (predvsem nadrejenih struktur).

Izkazalo se je tudi, da je udeležba anketirancev odvisna od izbire časa in drugih objektivnih pogojev. (Tako je velik izpad respondentov v anketi Oblikovanje soseske Javornik II tudi posledica te-

ga, ker jih je bilo mnogo na dopustu, saj je raziskava potekala v poletnih mesecih). Prav tako je bilo treba izvajanje — zlasti anket, ki so zajele večje skupine (kot npr. Javno mnenje Železarne Ravne letno po 10 %) — usklajevati z drugimi dejavniki (npr. zbori delavcev) in jih prilagajati proizvodnemu procesu. Anketiranja so potekala v delovnem času, prilagojena so bila izmenskemu ciklusu pa tudi prostorskim vidikom.

Ankete so sestavljali družboslovci, ki poznajo njene prednosti in slabosti. Podatke so zbirali sami ali pa usposobljeni anketarji. Odgovori pa so bili obdelani z enostavnejšimi statističnimi izračuni.

To je le nekaj zaznamkov o »anketnih izkušnjah« v železarni. Verjetno jih imate tudi vi (mogoče celo večkratne), saj je bilo v različna anketiranja doslej vključenih že veliko delavcev. Naj ta prispevek pripomore k poznavanju in razumevanju ankete kot zelo pomembnega sredstva za zbiranje podatkov. Upam, da tudi v prihodnje ne boste zavrnilo sodelovanja v anketah.

Andreja Čibron

Uporabljena literatura:

- Frane Adam: Kvalitativna metodologija in akcijsko raziskovanje v znanosti, Časopis za kritiko znanosti 1982, str. 132—245
- Vojin Milić: Sociološki metod, Beograd, 1978
- Niko Toš: Metodologija družboslovnega raziskovanja, Ljubljana, 1976

FUŽINAR ZA RAZVOJ

RR DEJAVNOST ZA LETO 1989

V letošnjem letu prvič k raziskovalno razvojni dejavnosti pristopamo na osnovi programa dela dejavnosti, programa, ki izhaja iz tehnoloških, tehniških, marketinških in organizacijskih zakonitosti našega lastnega razvoja. Soočamo se z dilemami, kako naprej, pri tem pa se zavedamo, da naš sistem od Jeklarne do inženiringa mora rasti. Rast pomeni napredek, varnost in blaginjo vsakega zaposlenega, kar je tudi cilj podjetja in sistema. Če smo do sedaj živeli v upanju in varnosti države, danes smo to mi sami, naše delo in znanje. Odgovornost novega pristopa so dojeli posamezni segmenti v proizvodnem procesu železarnarstva in del poslovnih delavcev. Poslovna politika dejavnosti, ki nam bo v bodočnosti rezala rezino kruha preživetja ali blaginje, gre v naši železarni preveč lagodno skozi filtre sistema samoupravljanja, poslovanja na nižjih nivojih, naslanjajoč se na naše dobro zapisano ime in kvaliteto izdelkov. Dobro ime in kvaliteto v današnjih pogojih poslovanja hitro izgubiš, pa še realnosti ti ne upoštevajo, dovolj je, da si iz metalurgije. V družbenem sistemu, ki ne ve, kako in kaj, je postavljanje realne razvojne politike trd in odgovoren akt. Slabe in neargumentirane poteze nas v teh časih hitro pahnejo v temo razvoja, iz katere ni več poti na krivuljo uspeha.

Bistvo raziskovalnega nemira je, da bolj ko se časi zapletajo, bolj je iskrih ustvarjalni duh. Temu duhu je treba dati le začetni vzgon in možnost nadaljnje rasti ter kontrole. Ustvarjalnost ne priznava poraza in tudi ne entropije stagnacije. V železarni smo vedno našli rešitve za sistem, vse težje pa se rešujejo posamezni segmenti proizvodnih procesov, kar je karakteristika našega časa.

Kako in kaj bomo raziskovali danes, da bomo bolj živeli jutri, je bilo osnovni moto raziskovalno razvojne politike. Dilema je potegnila za sabo kup nerešenih problemov, ki so morali postati sestavni del vodenja procesa ustvarjanja novih kvalitete v železarni. Pri tem se moramo zavedati, da so pred nami odgovorni bili postavljeni pred enake dileme; znali so jih rešiti, s tem pa so nam nakazali pot, kako naprej. Sposobnost njih prepoznati in videti v njihovih vizijah našega razvoja, je delo nas raziskovalcev. Med nami in prejšnjimi raziskovalci je tudi bistvena sprememba okolja, v katerem so se porajale osnove našega razvoja. Ekstenziven razvoj ne priznava subtilnosti razvojnega dela, priznava le količinske kazalce, mono-

litzem in pred sabo ruši vse, od dobrega do slabega. Železarna se je v svojem razvoju našla v drugih okoliščinah. Dobiček je vezan na kvaliteto dela in izdelka, kar pomeni novo kvaliteto mišljenja in razmišljanja o rešitvi tehniških problemov. Subtilnost je motivacija ustvarjanja in nadgradnja novih tokov višje vrednosti izdelka. Le proizvodi visoke tehnologije in red za izdelavo teh izdelkov brez milosti nam bodo v bodočnosti prinesli novo kvaliteto, delo in potrebno vrednost za našo rast.

Analiza dosedanjega razvoja kaže naslednje karakteristike. Notranja doktrina je podpirala interne reprovegerije, kar je bil pozitiven trend razvoja. Pri teh verigah nismo dovolj eksaktno opredelili tržne usmerjenosti razvoja, naši izdelki so v večini že na svojem tržnem vrhu in na njih graditi razvoj in perspektivo železarnarstva je nesmiselno. Zaradi okolice smo bili prisiljeni pred družbo uveljavljati velike investicijske posege. Le s takimi postopki smo bili sposobni držati korak v družbi in samo našim raziskovalcem se moramo zahvaliti, da smo v tej evforiji našli prave poti tudi za naš nadaljnji razvoj. Da bi bili problemi razvoja še večji, smo se obremenili z notranjimi plotovi in posameznostmi vrednosti enih nad drugimi. Veliko razumevanja globalnega razvoja sistema nam je omogočila rast celote. Danes celota ni zmožna več rasti pod enakimi pogoji, izpostavljeni

bodo novi trendi poslovanja, razvoja, financiranja in našega preživetja. Iluzij je vse manj, vse več pa je novih kvalitete, samo sprejeti jih bo treba in pravilno usmeriti, nagraditi in sankcionirati. Govoriti o revščini je nesmisel, ker živimo z revščino denarja, duha in pozitivnih idej razvoja.

Naš razvoj smo gradili na novih strojih, pozabljali pa smo naše že instalirane kapacitete, njih možno posodobitev in prenovo na višji produktivni nivo. Razpored strojev se v naših proizvodnih halah težko spreminja in prilagaja logistiki pretoka materiala, bremena znamo dvigati in nositi z žerjavom ali fiziko ljudi. Notranje avtomatizacije so redkost, stroji so le orodja, nimamo povezav celot: stroj, delo in izdelek.

V kritiki naših dosedanjih trendov je vse bolj opazno pomanjkanje strateškega vodenja podjetja. Kaj to pomeni za razvoj in kakšno refleksijo na kolektiv? V določenem času moramo najti prave poti iz labirintov naše družbe, trga, cenovnih škarij, razvojnih odločitev in vse odločitve argumentirati. Informacijska družba predela v takem sistemu, kot smo mi, desetkrat več raznih informacij, ki jih sintetično usmerja v vodenje poslovne politike. Tak informacijski proces je danes garancija stabilnosti in enoznačnega obvladovanja znanja, financ in delovne sile.

Da začnemo sintetično obdelovati novi razvoj v skladu s potrebnim drugačnim mišljenjem na na-

šo rast, smo uvedli v sistem razvojno raziskovalnega dela sistem kroženja obdelave idej. V štirih skupinah želimo verificirati naše poslovne odločitve za prakso in realnost. Predlagamo naslednje skupine in njih vsebino:

1. skupina

Razvijanje novih proizvodov za potrebe trga na metalurškem delu, metalurškem finalu in strojnem področju.

2. skupina

Inoviranje lastnih izdelkov, ki so tržno perspektivni, vendar niso v skladu z zahtevami trga.

3. skupina

Racionalizacija proizvodnih sistemov in odprava produktivno neustreznih tehnoloških delov, energetske varčnejše rešitve v proizvodnji in ekološke ter ergonomске izboljšave.

4. skupina

Podpiranje nalog iz organizacijskih, informacijskih in motivacijskih ved z namenom doseganja boljšega in učinkovitejšega dela v posameznih delovnih procesih.

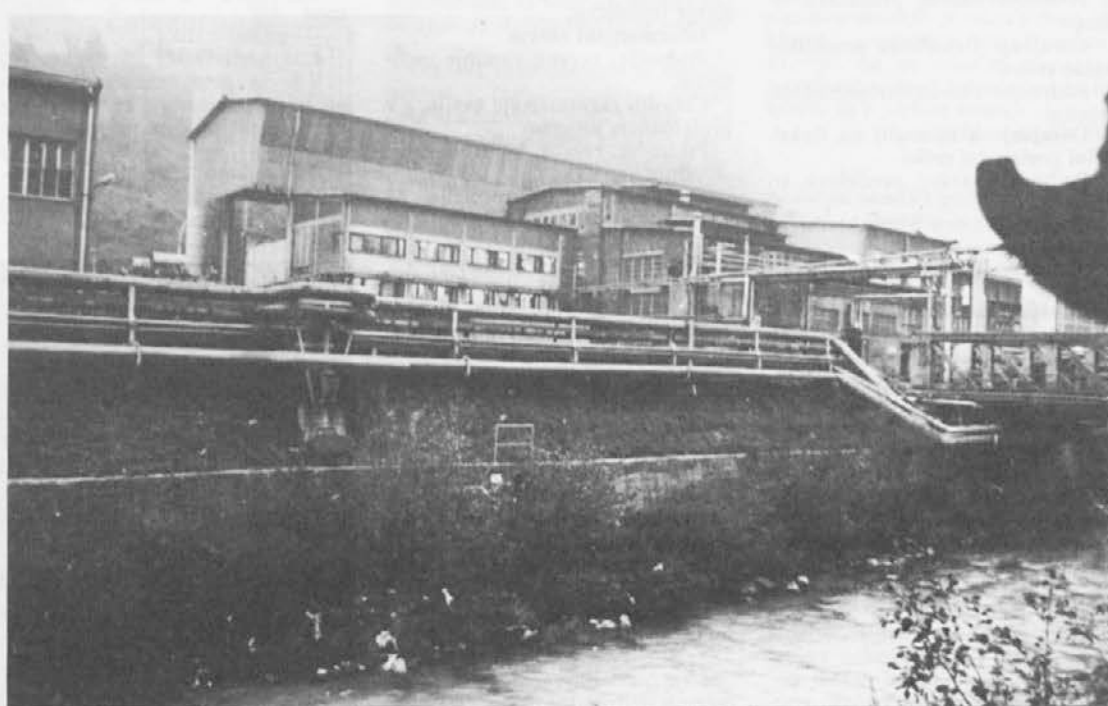
Za leto 1989 imajo prioriteto naslednja področja in izdelki, ki so tesno vezani na prejšnje usmeritve, zato predlagamo naslednje razvojne naloge za posamezna področja.

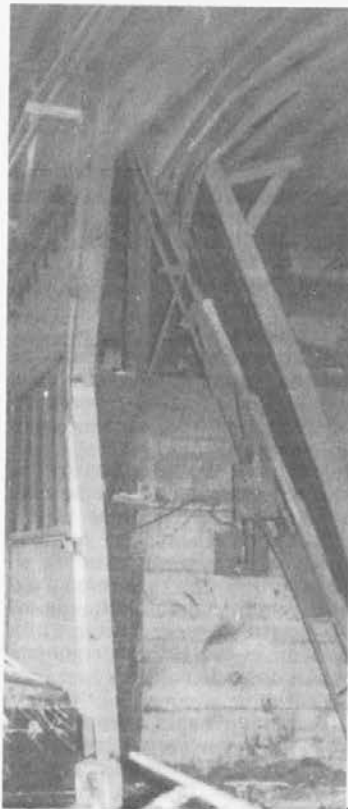
Bistvo novega pristopa je tudi v združevanju in sintezi posameznih strokovnih služb v železarni. Njihov namen je usmerjanje v enovit višji cilj za boljši rezultat železarnarstva.

1. Skupina

Proces obnove in posledica vodenja procesa prestrukturiranja obvezuje k stalni rasti novih izdelkov v visoko tehnologijo. V ta sklop spadajo tisti proizvodi in tehnologije, ki so posledica pred-

(Nadaljevanje na 12. strani)

KLJUB VSEMU – TREBA JE PAZITI

V obdobju december 1988 – marec 1989 je bilo v Železarni Ravne 12 večjih poškodb vrat IKARUS (lamelnih), katerih popravilo nas je stalo 230 milijonov din. Največ poškodb je bilo na vratih v jeklarni I.

Kot je slikovito povedal vodja tehnološke priprave dela v tozdu SGV Ivan Vrhovnik, mečeno s temi vrati v železarni denar skozi okno.

Kaj storiti? Kljub temu, da se lahko vprašujemo tudi o ustreznosti teh vrat za vozila KAMAG (po zadnji poškodbi v stari topilnici – na fotografiji – bodo vrata IKARUS nadomestili z navadnimi dvokrilnimi) in kljub temu, da v opravičilo voznikov upoštevamo posebne vozne lastnosti kamagov, moramo tudi po tej poti opozoriti naše voznike na previdnost. Kot zunaj, je treba tudi v železarni vožnjo prilagoditi razmeram, posebno slabim.

H. M.

(Nadaljevanje s strani 11)
hodnih raziskav, analiz, odločitev in jih je treba fizično realizirati
Izdelki za leto 1989

Osvajanje novih kvalitete jekel za potrebe trga.

Področja: razvoj, kontrola, trženje

Osvajanje specialnih jekel, zlitin po vakuumski tehnologiji in njihova nadaljnja predelava v final

Področja: razvoj, predelava, kontrola, trženje

Osvajanje novih livnih postopkov za potrebe trga.

Področja: razvoj, predelava, trženje

Osvajanje specialnih toplotnih obdelav za naš proizvodni program.

Področja: razvoj, predelava, trženje

Osvajanje fleksibilne preoblikovalne celice.

Področja: razvoj, strojogradnja, trženje

Osvajanje k normalij na fleksibilni proizvodni celici.

Področja: razvoj, predelava, trženje

Osvajanje hidravličnih kladiv za potrebe trga.

Področja: razvoj, predelava, trženje

Osvajanje rezalnih orodij.

Področja: razvoj, predelava, trženje

Osvajanje inženiring nastopa in prodaje znanja.

Področja: razvoj, trženje

2. Skupina

V to skupino so vključene trenutne zahteve kupcev po izboljšanje naših izdelkov od metalurških polproizvodov do programa strojogradnje. Inovacije izdelkov praviloma potekajo znotraj proizvodne celice, kjer se proizvod proizvaja in povezuje verigo trženje, vodenje proizvodnje in proizvodna enota. Naloge so pomembne zaradi pomoči kadrom v proizvodnih eno-

tah pri reševanju problemov in pokrivanju nastalih stroškov. Spisek se dinamično oblikuje glede na potrebe trga in angaziranja strokovnega kadra ter vodenja inovacijskih procesov v železarni.

3. skupina

Programi prestrukturiranja proizvodnega procesa:

Logistična in vrednostna analiza proizvodnih enot

Področje: razvoj, zunanje institucije.

Tehnični in tržni pregled proizvodnih zmogljivosti

Področje: razvoj, marketing, zunanje institucije.

Programi prestrukturiranja

Področje: razvoj, marketing, zunanje institucije.

Informacijski sistem

Področje: razvoj, zunanje institucije.

Celovito zagotavljanje kvalitete v proizvodnem procesu

Področje: razvoj, kontrola, proizvodnja

Evropa 92 in standardizacija

Področje: razvoj, kontrola, trženje

Programi za 21. stoletje

Področje: razvoj, zunanje institucije

Energetski, ekološki in ergonomski programi

Program zniževanja specifične porabe energije

Področje: razvoj, proizvodnja, zunanje institucije

Mikro in makro zasledovanje ekološke ogroženosti

Področje: razvoj, kontrola, zunanje institucije

Ergonomija specifičnih delovnih mest

Področje: razvoj, zunanje institucije

Za leto 1989 predlagamo za realizacijo naslednje naloge s posameznih področij:

Logistična in vrednostna analiza proizvodnih enot:

– logistika v Industrijskih nožih

– logistika v sistemu Jecklarne in metalurške predelave

– logistika proizvodnje valjev

– logistika proizvodnje armatur

Tehnični in tržni pregled proizvodnih zmogljivosti:

– čiščenje proizvodnega programa Jecklovarne

– definiranje izdelkov visoke tehnologije v Železarni Ravne

Programi prestrukturiranja

– program krožnih rezil

– program malih proizvodnih enot na osnovi znanja v železarni

– program zaposlovanja delovnih invalidov

– program merilne tehnike

– program energetike

– program družbenega standarda

Informacijski sistem

– razširitev osnovnih kapacitet računalnikov

– CIM informacijski sistem

Celovito zagotavljanje kvalitete v proizvodnem procesu

– kontrola izdelave armatur

– kontrola izdelave valjev

– kontrola izdelave orodij

Evropa 92 in standardizacija

– pregled standardov metalurgije in uskladitev z nami

– pregled standardov strojništva in uskladitev z nami

– možnosti kontrole v Evropi 92

Programi za 21. stoletje

– izdelki za letalsko industrijo, medicino, avtomobilsko industrijo, merilna tehnika, metalurški sklopi opreme

– razvoj tehnološkega softwera

– razvoj specializiranih kadrov

Program zniževanja specifične porabe energije

– primarna toplotna obdelava v železarni

Mikro in makro zasledovanje ekološke ogroženosti

– meritve onesnaženosti

Ergonomija specifičnih delovnih mest

– problematika Jecklovarne

4. skupina

V to skupino predlagamo naloge, ki so pomembne za zasledovanje organiziranosti in motivacije delavcev.

Predlagamo naslednje naloge:

Mnenjska analiza delavcev v železarni

Organizacija železarne v podjetje

Izdelava novega sistema OD

Vprašanje, kaj s tem želimo, je, da se mora železarna počasi preusmerjati ne samo verbalno, ampak tudi resnično v nov sistem, ki bo svojo rast gradil ne na količinah, ampak na kvaliteti. Faza, v kateri delamo sedaj, je mejna in se soočamo z poudarjanjem velikih in istočasno tudi majhnih projektov. Filozofija in gradnja teh dveh kontradiktornih sistemov je velika in pot verifikacije novega bo neusmiljena. Uspeh bo možen samo, če bomo razvoj strogo usmerjali po zgornjih področjih.

Vse bolj postajajo pomembne tudi mehke vede, ki jih v našo rast lahko vpeljemo le prek spoštovanja strok v finančnih, komercialnih in socioloških raziskavah. Samo tehniške odločitve so vse bolj podvržene tudi drugačnim razmišljanjem in odločitvam. Dobiček prinašajo ljudje, ne stroji.

Našo rast v železarni smo količinsko izčrpali, naš jutri moramo graditi na novih spoznanjih oziroma temeljih. Samo proizvodi visoke tehnologije nas bodo obdržali na površju imaga, ki ga imamo doma in v svetu. Image je pogoj obstoja in njihovi nosilci so kvaliteta izdelka, rok in cena. Te pogoje pa dosežemo le s stroko, tehnološko, tehniško in ostalimi. Konkurenca ne pozna dogovarjanja in prerazdelitve dobrega, slabo tako ni uporabno, vendar z nedelom in brez idej hitro prideš v fazo nekreativnosti in neinovativnosti. Tako stanje je na področju razvoja najslabše, in če imaš za nasprotnika še družbo in njene vzvode usmerjanja, hitro propadeš.

Poteze, ki so jih naredili v zadnjem obdobju v železarni na področju inovativnosti in pospeševanja razvoja, so premajhne glede na našo velikost in zahtevani tempo svetovnega razvoja. Napake se navadno pokažejo kasneje, prehitvati nemogoče pa tudi ne vodi k uspehu. Obdobje, ko doživljamo in poizkušamo skupno poiskati rešitev našega jutri, prinaša zelo odgovorne naloge vsem strokovnim delavcem. Sam proces teče, vendar rezultati se bodo pokazali šele na daljši rok, sedaj pa moramo zaupati strokam in ljudem, ki so pripravljeni nositi breme odgovornosti sedanjih razvojnih odločitev.

Dr. Dušan Vodeb

KAJ VELIKEGA SE NIKDAR NI DOSEGLO BREZ NAVDUŠENJA

EMERSON

Ni prav, da se pomembnih dosežkov, ki nastajajo pri dolgoletnih sodelovanjih, zavemo in jih priznavamo samo ob obletnicah. Sedemdeset let Univerze v Ljubljani je vsekakor obdobje, ki je pomembno tudi za Železarno Ravne. Ko Univerza v Ljubljani praznuje sedemdesetletnico, praznujeta Fakulteta za strojništvo v Ljubljani in Železarna Ravne dvajsetletnico zelo uspešnega sodelovanja; začetki sodelovanja pa segajo že v leto 1953, ko sta prof. Franček Kovačič in prof. dr. Jože Hlebanja razvila 10-tonski žerjav za Železarno Ravne in nato 1960. še rekonstruirala nosilno konstrukcijo 25-tonskega žerjave.

V tem obdobju je Železarna Ravne pričela z osvajanjem hitrozreznih jekel, za katera je bilo treba raziskati optimalne rezalne sposob-

nosti. Prag raziskovalne dejavnosti na področju proizvodnega strojništva v Železarni Ravne sta takrat prestopila prof. dr. Zoran Seljak in prof. dr. Franc Roethel.

Široko zastavljeno in dobro organizirano raziskovalno-razvojno delo pa se je pričelo, ko je prof. dr. habil. Janez Peklenik odprl »Makroprojekt«. S timskim delom v okviru Makroprojekta, s katerim je slovenska kovinskopredelovalna industrija stopila v korak z moderno zahodno tehnologijo, je Železarna Ravne na področju proizvodnega strojništva začela dobivati pravo podobo sodobne industrije.

Makroprojekt je pred skoraj dvajsetimi leti dal mehanskim obratom v Železarni Ravne tisto usmeritev, po kateri vodimo razvoj še danes. Med najpomembnejše

dejavnosti raziskovalnega dela s tega naslova uvrščamo uvajanje skupinske tehnologije, ki je končno uredila geometrične in tehnološke informacije. Klasifikacija obdelovalcev po konstrukcijskih in tehnoloških podobnostih je bila osnova za računalniško obdelavo podatkov. V tem času smo uspešno uvedli skupinsko tehnologijo za:

- industrijske nože
- pnevmatsko orodje
- listnate vzmeti
- valje za hladno valjanje.

Vzporedno so potekale raziskave obdelovalnosti že osvojenih in novih jekel, ki smo jih na metalurškem področju v tem času tako hitro osvajali. Na ta način je nastajala banka podatkov INFOS, ki je bila nujna za bližajočo se tehnologijo CNC.

Navdušenje strokovnjakov Fakultete za strojništvo pri reševanju vrste razvojnih in proizvodnih problemov v Železarni Ravne je narekovalo izredno širitev dejavnosti, ki je bila značilna za obdobje od 1975 do 1985. Žal je timsko delo na Makroprojektu zaradi odhoda strokovnjakov na druga delovna mesta prenehalo in se reorganiziralo na posamezne aktivnosti. Za slovensko kovinskopredelovalno industrijo je bilo to vsekakor slabo, ker smo s tem izgubili poenoteno kontinuiteto razvoja. Posledica tega je bila, da so se posamezna podjetja pričela razvijati neenotno, odvisno od tega, kako močni so bili vplivi tujih dobaviteljev opreme in tehnologije.

Za Železarno Ravne lahko trdim, da je ostala zvesta razvojnim usmeritvam, ki smo jih skupaj načrtovali za daljša in krajša obdobja.

Od leta 1969 do letos je bilo na osnovi raziskovalno-razvojnega dela izdelanih in objavljenih nad dvesto nalog. Teme raziskovalnih nalog, ki so bile določene v Železarni Ravne in izdelane v mešanih timih strokovnjakov Fakultete za strojništvo in Železarne Ravne, rešujejo področja, ki jih kaže grafikon.

Še bi lahko naštevali dejavnosti raziskovalcev, ki jih Fakulteta za strojništvo daje z namenom, da proizvodno strojništvo v Železarni Ravne obdrži eno prvih mest v Sloveniji in Jugoslaviji. Skoraj da ni profesorja, asistenta ali strokovnega delavca na Fakulteti za strojništvo, ki ne bi bil povezan z Železarno Ravne oziroma z njenimi proizvodi visoke tehnologije, ki jih prodajajo domala na vsa domača in tuja tržišča.

V dolgoletnem sodelovanju med Fakulteto za strojništvo in Železarno Ravne je treba posebej omeniti veliko nesebično pomoč, ki jo je Fakulteta za strojništvo dala pri or-

ganiziranju in financiranju gradnje pilotne delavnice v Železarni Ravne. Ustanovitev pilotne delavnice je pika na i nadaljnemu razvoju proizvodov visoke tehnologije in pomemben mejnik tako za sodelovanje fakultete in železarne kot za železarno, ker bodo z njo dane nove možnosti nadaljnega razvoja in sodelovanja v naslednjih dvajsetih letih.

Sodelovanje v naslednjih letih bo vsekakor treba nadaljevati in ga vsebinsko razširiti. Poleg sedanjih pogodbenih odnosov bo treba vezi združiti za:

- a) velike razvojne projekte, kot je Evropa 92
- b) investicijske projekte doma in v tujini
- c) razvoj novih proizvodov visoke tehnologije
- d) izmenjavo kadrov med fakulteto in železarno.

Zlasti prelivanje kadrov med znanstvenimi organizacijami in industrijo bo moralo v prihodnje postati stalna praksa, ker je specifična znanja postala tako ozka, da splošna znanja niso več dovolj za reševanje razvojnih in proizvodnih problemov v industriji. Novi Zakon o podjetjih bo vsekakor omogočal izpostavljanje učinkovitih profitnih raziskovalno-proizvodnih centrov.

Dr. Tone Pratkanar

400 milijonov mark za raziskave in razvoj v nemškem jeklarstvu

80 odst. tega zneska letno prispevajo podjetja, 20 odst. država. Na 1000 zaposlenih v jeklarski industriji pride 12 raziskovalcev. V središču raziskav je visoko čisto jeklo od topilništva do livarstva. Pravijo, da se mladim nemškimi metalurgom spet izplača »v jeklu misliti in z jeklom živeti.«

(Stahlmarkt 12/88)

Sodobno nemško geslo

Jeklo — tehnologija za krepke ideje.

Računalniška evidenca delovnega časa

CATO9 je namenjen sistematičnemu, ažurnemu in kompletnemu informiranju o delovnem času na sodoben, avtomatiziran način. Omogoča vse oblike delovnega časa (drseči, fiksni, turnusni) in poljubne kategorije prisotnosti oz. odsotnosti. Delovnemu kolektivu je omogočena izbira urnika za vsakega delavca posebej in s tem najbolj ustrezen režim prisotnosti, kar je s klasičnim sistemom evidence (žigodne kartice) praktično nemogoče.

Nova proizvodnja
št. 3—4, 1988

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 8353 Perovnik, V.: Vpliv modifikatorja FeSiSr na lastnosti in strukturo sive litine: diplomsko delo (S.I.) (1987)
- 8378 Osborne, A. & G. Eubanks Jr. & M. McNiff: CBasic user guide. Berkeley & California 1981
- 8379 Priručnik za delovodje. Kranj 1987
- 8380 Turk, I.: Poslovne informacije za poslovodni organ. Kranj 1981. (Knjižnica za vodstvene in strokovne kadre)
- 8381 Pečjak, V.: Poti do idej. Lj 1989
- 8382 Franke, W. D.: FMEA. Landsberg/Lech 1987
- 8383 Pungartnik, I.: Modernizacija kovačnice v ŽR: diplomsko delo. Prevalje 1989
- 8384 Ekonomski položaj i uslovi razvoja crne metalurgije Jugoslavije. Bgd 1988
- 8385 Priručnik za zavarivanje. Zgb 1987
- 8386 Kaltnekar, Z.: Organizacija delovnih procesov. Kranj 1988
- 8387 Nikola, G.: Računalniška grafika. Mbr 1988
- 8388 Donlagić, D.: Uporaba zakonitih merskih enot. Lj 1977. (Standardizacija. Tipizacija. Metrologija: sn. 2)
- 8389 Adamović, Z.: Logistički sistem održavanja. Bgd 1989
- 8390 Zbirka dokumentacije održavanja. Zgb (1987)
- 8391 Decker, K. H.: Elementi strojeva. 2. popravljeno izd. Zgb (1987)
- 8392 Minberg, M.: WordPerfect. Berkeley, California 1988
- 8393 Setine, F.: Vzpon in sestop. Lj 1989
- 8394 Feibel W.: Advanced QuickC. Berkeley, California 1988
- 8395 Jamsa, K.: Using OS/2 TM. Berkeley, California 1988
- 8396 Murray, W. H. & C. H. Pappas: Assembly language programming under OS/2. Berkeley, California 1988
- 8397 Gyergyek, L. 7 N. Pavešić & S. Ribarić: Uvod u raspoznavanje uzoraka. Zgb 1988
- 8398 Schneider, D. I.: Handbook of Basic for the IBM PC, XT, AT, PS/2 and compatibles. 3rd ed. N. York 1988
- 8399 Poluprovodnikovye pribory v teh-nike elektrosvjazi. Moskva 1972
- 8400 Handbuch Qualitaetstechnik, 2. Nachlieferung. Landsberg/Lech 1988
- 8401 Marić, M.: Deca komunizma. (4. izd.). Bgd 1988. (Monografije)
- 8403 Zaks, R. & A. Lesea: Microprocessor interfacing techniques. 3rd ed. San Francisco 1979
- 8404 Seiwert, L. J.: Mehr Zeit fuer das Wesentliche. 9., unveraenderte Aufl. Landsberg am Lech 1989
- 8405 Warnecke, H. J. & R. D. Schraft: Handbuch Handhabungs-, Montage und Industrierobotertechnik. 10. Nachlieferung. Bd. 1, 2, 3. Landsberg am Lech 1988
- 8406 Kralj, Z.: Framework II/III. (2. dopolnjena in razširjena izd.) Lj 1989
- 8407 Stuart, A.: Screen input/ output techniques usin Turbo Pascal. (1st print.) Portland, Oregon 1987
- 8408 McGraw-Hill: McGraw-Hill dictionary of scientific and technical terms. 4th ed. N. York 1989
- 8409 Pejović, V. & R. Lužnik Pregl: Uputstvo za izradu proveru i praćenje manjih investicionih... Bgd 1989
- 8410 Grad, A. & R. Škerlj & N. Vitorović: Angleško-slovenski slovar. Lj 1989
- 8411 Handbook of numerical heat transfer. N. York 1988. (A Wiley-interscience publication)
- 8412 Szekely, J. & J. V. Evans & J. K. Brimacombe: The mathematical and physical modeling of primary... N. York 1987. (A Wiley-interscience publication)
- 8414 Grilc, P.: Pogodba o franchisingu. Lj 1988. (Sodobno poslovanje in pravo)
- 8415 Arah, J.: Pravna ureditev družb: zasebna in mešana podjetja po jugoslovanskem pravu. Lj 1989
- 8416 Wahrung, G.: Deutsches Woerterbuch: mit einem »Lexikon der deutschen Sprachlehre. Voelig ueberarbeitung Neuausgabe. Muencchen 1986
- 8417 Lafore, R.: Microsoft C: programming for the IBM. (1st ed., 4th print.). Indianapolis, Indiana 1988
- 8418 Product data interfaces in CAD/CAM applications. Berlin (etc.) 1986. (Symbolic computat.)
- 8419 Ivanjko, S. & H. M. Pivka & K. Puharić: Pravo mednarodne trgovine. Lj 1989
- 8420 Jokanović, V. & E. Popović & M. Stojanović: Mala jugoslovenska enciklopedija bibliotekarstva. Bgd 1988

ŽELEZNA DOBA JE KONČANA — ZAČENJA SE JEKLENA

Jeklo je danes samo še skupno, zbirno ime, ki v resnici obsega več kot 2500 vrst jekla. Od teh so jih mnogo razvili šele v zadnjih letih. Pri tem pa še dolgo niso dosežene zadnje meje možnosti za inovacije. Poglejmo nekaj področij uporabe jekla danes in v prihodnje.

— Pomemben pogonski del vesoljske rakete ariana je iz krom-nikljevega jekla.

— Izredno zahtevnega globinskega vrtnja do 14.000 m si ni moč zamisliti brez sestavljenih drogov iz posebne vrste jekla.

— Avtomobilska industrija tudi v prihodnje ne bo mogla brez jekla od korozijsko obstojnih karoserij do katalizatorjev iz plemenitega jekla.

— Novi postopki izdelave bodo dali do 20 odst. lažjo jekleno pločevino.

— V zvezi z drugimi materiali je jeklo sposobno dajati tudi imenitne sinergetične učinke.

— Vlaki prihodnosti bodo v veliki meri uporabljali jeklene tirnice, tudi ko bodo le lebdeli nad njimi.

— V kemijski industriji ni varne proizvodnje brez jekla niti ne varnega hranjenja in prevoza okolju škodljivih snovi.

Ob vseh naštetih in mnogih drugih možnostih uporabe pa jeklo vsekozi ohranja dobro staro sposobnost reciklaže, to pomeni, da je tudi kot odpadek dragocena surovina za ponovno uporabo.

(Povzeto po reviji Stahlmarkt 5/88)

AIDA ni samo opera

Za pisma, s katerimi vaša delovna organizacija ponuja svoje izdelke ali storitve (isto velja za besedila oglasov ali plakatov), navajamo formulo, ki vam utegne zagotoviti uspeh. Glasi pa se: AIDA.

To sploh nima zveze z Verdijevo opero, temveč so to začetnice štirih besed, ki pojasnjujejo način za sestavljanje dobre ponudbe, oglasa in plakata.

A = attention (v angleščini »pozor«)

Vzbudi naj pozornost pri bralcu ali poslušalcu ali naj pri gledalcu TV reklam. Pripravi naj ga, da bo sprejel, kar mu bo ponujeno.

I = interest (»interes«)

V drugem delu pisma je treba vzbuditi zanimanje bralca. Pisec pisma pridobi bralca za svoj cilj.

D = desire (»želja«)

Zdaj si mora bralec tudi sam zaželeto, da bi storil tisto, kar pisec pisma od njega tudi pričakuje.

A = action (»akcija«)

Na koncu stopi bralec v akcijo, ki mu jo je pisec pisma priporočil (na primer: kupi donuieno blago).

(Iz Poslovnega bontona, Lj. 1977)

Marjana Merkač, prva magistra v železarni

O Marjani Merkač bi lahko pisala že večkrat: takrat recimo, ko je bila še Volmajerjeva v srednji šoli, pridna in predana mladinskega delu, ali ko je bila še na fakulteti in je prišla zvedava in željna videti teorijo v praksi v železarno ali nenazadnje potem, ko je bila že Merkačeva z dvema otrokoma in se je našemu Jakcu v vrstu zdelo najbolj čudno to, da je v skupini še en Merkač, poznata pa se ne. Na temo služba — študij — družina bi lahko tedaj kaj zapisali.

Lahko bi, pravim, kajti Marjana Merkač je uspešna, samozavestna, odkrita in zgovorna, če jo na začetku predstavim, kot jo vidim s svojimi očmi, takšne ljudi, posebno kot kontrast armadi na zidove doma in na tradicijo obešenih žensk, pa imajo novinarji radi. Prav zato je že tudi imela javno besedo.

Ljudem, ki jo poznajo, zato novica, da je Marjana Merkač marca letos končala študij na III. stopnji in postala magistra, prva ženska s tem nazivom v Železarni Ravne, ne more biti presenečenje, ampak le potrditev pričljanja, da bo to slej ali prej pričakovano osvojenost stopnička v njenem življenju.

Vendarle vidno oddahnjena ter iskreno vesela opravljenega in naziva prve magistre je kmalu po zadnji preizkušnji — zagovoru naloge — rade volje pristala na pogovor za Fužinar.

»Ker daješ vedeti, da si ambiciozna, te ne bom spraševala, od kod odločitev za magisterij, pač pa bova segli kar v študij. Kako torej postaneš magister?«

»Preseneča me oznaka ambiciozna, ker sem jo vedno povezovala z željo po afirmaciji, po položaju v firmi, ta želja pa v meni ni na prvem mestu. Ambiciozna pa sem, če je ta pojem razumljen v smislu, da samega sebe preizkušaš, koliko si sposoben, kje so tvoje meje.

Po končani ravenski gimnaziji sem se vpisala na Fakulteto za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, smer sociologija, kadrovsko-organizacijska smer. Končala sem jo leta 1983 in se isto leto zaposlila v železarni, v Delovni skupnosti za gospodarjenje, kjer ves čas delam na organizaciji. Trenutno sem strokovna delavka — vodja projekta. Takoj po diplomi sem že leta 1983 vpisala III. stopnjo na Ekonomski fakulteti v Ljubljani — smer poslovna politika in organizacija. Kakšnih posebnih pogojev za vpis ni bilo. Mogoče je čudno, da sem se s FSPN preusmerila na Ekonomsko fakulteto, toda imela sem občutek, da mi manjka znanj iz ekonomije.

Torej, da postaneš magister, moraš izpolniti nekaj subjektivnih in nekaj objektivnih pogojev. Eno je formalna izobrazba, drugo osebni interes, zanimanje, da nekaj novega spoznaš, pa tudi volja in vztrajnost morata biti. Imaš dva letnika predavanj, treba je opraviti vrsto izpitov, izdelati več strokovnih na-

log, na koncu pa napisati in zagovarjati magistrsko nalogo.«

»Če bi danes naredila črto pod tista preživeta leta, je bilo koristi gotovo več kot škode. Vsaj najpomembnejše od obojega bi veljalo omeniti.«

»Strinjam se, da je bilo več koristi. Osvojiš nova strokovna področja in spoznaš drugačen način študija. Tu mislim predvsem na strokovne naloge, ki smo jih morali pripravljati in zagovarjati pri posameznih predmetih. Bil je timski način dela in v njem smo se naučili javno zagovarjati svoje strokovno mnenje, kar je bilo zame osebno največ vredno. Ko študiraš, se tudi seznaniš z novostmi v teoriji, s katero se ukvarjaš, in če si v službi, lahko te preveriš v praksi, hkrati pa jih v okviru možnosti že tudi preizkusiš. Med koristi bi štela tudi to, da si si prisiljen bolj organizirati življenje in svoje aktivnosti bolj natančno predvideti; kdaj in koliko časa boš kaj delal. Tako ti gre manj časa v prazno, saj tisto, kar delaš, delaš bolj intenzivno.

Študij III. stopnje je res neki dodatni napor, ki si ga ob službi in gospodinjstvu sam naložiš. Verjetno sama ne morem realno oceniti, kako je moja ožja okolica spremljala moj študij v teh petih letih. Toda posebno slabih strani ne morem najti. Če zdaj pogledam nazaj, kaj mi je od slabih spominov ostalo? Seveda so bili trenutki, ko sem si morala dopovedovati, da so obveznosti prve, in se je bilo treba marsičemu odpovedati. Toda vedela sem, da bo odloženo delo samo odloženo, da me bo počakalo. Bojazni, da ne bi zmogla, nisem imela. Nikoli nisem podvomila, da cilja ne bi dosegla, to je bilo le vprašanje časa, ki pa je odvisen samo od tebe, saj razen prvih dveh let ni rokov.

Pri škodi ostane seveda še vprašanje družine. Mislim, da sva si z možem delo in obveznosti v družini tako razdelila, da moja sinova nista bila za ničesar prikrajšana. V zvezi s tem lahko rečem, da mi ni žal študijskih let.«

»Pika na i študija je bila magistrska naloga. Od kod ideja za to, če jo lahko na kratko predstaviš in ali imaš upanje, da ne bo ostala sama sebi namen?«

»Zaradi nuje, da podjetje dosega dobre poslovne rezultate, želimo v delovanju gospodarskega sistema odkriti in izboljšati različne šibke točke. Dobre rezultate je možno dosegati le z dobrimi poslovnimi odločitvami, te pa temeljijo na ustreznih informacijah, ki jih omogoča informacijski sistem. Izrabiti je treba vse možnosti in pogoje, ki vplivajo na oblikovanje informacij za odločanje. Tehnični razvoj brez ustreznih kadrov ne daje pričakovanih učinkov. V ustrezno oblikovanem in uveljavljenem informacijskem sistemu organizacije je na osnovi zajetih podatkov oblikovanje primernih informacij

za odločanje predvsem naloga strokovnih delavcev na področju razvoja, uveljavljanja in izvajanja različnih poslovnih sistemov. Ker je v interesu podjetja optimalno izrabiti vse obstoječe potencialne, vires, ki vplivajo na poslovne rezultate, velja to tudi za področje kadrov.

Katere okoliščine torej vplivajo na to, da strokovni delavci dosegajo različno dobre rezultate in se pri delu različno angažirajo? Ugotovljamo, da ima pri zagotavljanju

pogojev za dobro delo takšnih kadrov zelo pomembno vlogo ustrezno vodenje.

Strokovno, kreativno delo, informacije za odločanje ter vodenje razvojnih oddelkov v podjetju so področja, katerim je bilo v nalogi namenjeno največ pozornosti. Obenem je bila izvedena praktična raziskava, ki je pokazala, ali so uporabniki zadovoljni z rezultati posameznih strokovnih služb, ali jim te omogočajo kakovostne informacije za odločanje, kakšna so pričakovanja strokovnih delavcev v zvezi z delom in kakšno vlogo ima vodenje pri večjih dosežkih strokovnih služb.

Teoretične in praktične ugotovitve so uporabne v praksi. Imam pa občutek, da zdaj v železarni iščemo predvsem kratkoročne rešitve, torej rešitve, ki bi dale hitre in vidne rezultate. Če pa bi se lotili razčiščevanja zadev nasploh, bi premiki prav tako nastali, vendar se rezultati ne bi pokazali tako hitro. Torej — na osnovi naloge je možno marsikaj spremeniti, ali bomo, pa sama težko rečem. Čeprav bi pri spreminjanju lahko sodelovala.«

»Z družboslovja si po diplomi presedala k ekonomistom; in prav na te vrste strokovnjakov prisegajo optimisti v pogledu na jugoslovanski položaj. Kako se ti konkretno znajdeš v tej vlogi? Pričakuješ, da bo po magisteriju ta vloga še večja?«

»Dvomim, da je moja magistrska naloga ne vem kakšen prispe-

vek v jugoslovanskem pogledu, ali pa tudi je, o tem nisem razmišljala. Kako se najdem v vlogi ekonomista? Ta vloga mi je všeč, čeprav tudi družboslovja ne tajim. Tako kot večina ljudi si prizadevam vsako delo opraviti po najboljših močeh in skušam znanja, ki jih imam, v okviru možnosti uporabiti v praksi.

V organizaciji se dnevno pojavljajo različni problemi. večja kot je organizacija, teže je zagotoviti obvladovanje uvedenih sistemov, to pomeni, zagotoviti njihovo delovanje ali doseči spremembo nekih zakoreninjenih oblik dela ali vzorcev vedenja.

Toda menim, da v podjetju ni veliko nerešljivih problemov. Po mojem je tako: če ne more rešiti problema posameznik, ga lahko reši skupina več posameznikov. Interdisciplinarno reševanje, reševanje z več zornih kotov, to je bistveno. Če so timi resno zasnovani, s ciljem, kvaliteto, rokom, potem ni bojazni, da ne bi dajali rezultatov in tako prispevali k izboljšanju stanja.

Kar se mene tiče, pa moram reči, da je znanje, ki sem ga pridobila, gotovo praktično uporabno, ali ga bom lahko koristno uporabila, pa ni odvisno samo od mene. Kajti kar hitro lahko napraviš napačen vtis, bojiš se, da se boš preveč izpostavil.

»Ker si prva magistra v železarni (še ne tridesetletna!) ne moreva mimo vprašanja emancipiranih žensk. Čeprav si o tem že tudi na glas razmišljala (pisala v IF), povej še enkrat: res verjameš v to, da so možnosti moških in žensk, predvsem v uresničevanju ambicij, povsem enake?«

»Da sem naredila magisterij, tega ne jemljem kot emancipacijo, niti slučajno ne. Magisterij štejem kot dosežek v tekmi s samo sabo, ne z moškimi ne z žensko. Do njega lahko pride vsak, ki ima interes, sposobnosti. Gotovo pa so ženske, ki se odločajo za študij ob delu in družini, v drugačnem položaju kot moški, zato jih je tudi manj.

Če pa pogledam moško in žensko enakopravnost na delovnem mestu, v poklicu, ne vem, ali sem naivna, toda prepričana sem, da ne moremo ločiti sposobnosti ljudi po spolu. Dokaz za to se mi zdi tudi železarna. Mogoče se toliko bolj v ženski družbi gibljem, a ne opazim prednosti moških. Po mojem mnenju je uspeh predvsem stvar posameznikovega interesa.«

Marjana, zahvaljujem se ti za sodelovanje in ti še enkrat čestitam, tokrat v imenu vseh fabriških žensk. Sicer te že kar nekaj njih lovi, a ti si cilj dosegla prva. Naj ti da toliko zadovoljstva, da se bo tvoja »potopnost«, kot si sama označila svojo največjo vrlino, še lahko kazala.

Tudi naša železarna namreč take ženske krepko potrebuje.

Helena Merkač

OSKRBA Z ENERGIJO V MARCU

Največja odstopanja, ki smo jim priča, so na področju cen. Naftni derivati so se v marcu podražili že tretjič v tem letu, torej se spreminjajo že mesečno. Če primerjamo nabavne cene energentov v marcu z istim mesecem v letu 1988 v naslednji tabeli, vidimo, da se gibljejo indeksi rasti cen pri primarnih vrstah energije od 368,4 pri elektroenergiji (ta se je v tem obdobju najmanj podražila) do 662,0 pri mazutu, kateremu beležimo v tem času največjo rast cene.

Tabela 1: Cene primarnih vrst energentov

Vrsta energenta	Enota	Marec 1988	Marec 1989	INDEKS
		din/enota	din/enota	
		1	1	2:1
El. energija	kWh	80,60	296,92	368,4
Zem. plin	Sm ³	217,39	961,46	442,3
Mazut	kg	217,52	1.440,00	662,0
TNP	kg	372,00	1.783,00	479,3

Podobno kot pri primarnih vrstah energije je tudi pri sekundarnih energentih, ki jih železarna zaradi premajhnih lastnih kapacitet za pridobivanje ali zaradi tehnoloških razlogov kupuje drugje. Pri tej vrsti energije se gibljejo indeksi od 110,2 pri industrijski vodi do 627,8 pri pitni vodi. Koliko so se podražile posamezne vrste energentov v letu dni, kaže naslednja tabela:

Tabela 2: Cene sekundarnih energentov

Vrsta energenta	Enota	Marec 1988	Marec 1989	INDEKS
		din/enota	din/enota	
		1	2	2:1
Kisik	kg	577,00	3.030,00	525,1
Acetilen	kg	4.673,00	25.090,00	536,9
Ind. voda	m ³	127,00	140,00	110,2
Pitna voda	m ³	223,00	1.400,00	627,8
Dušik	kg	451,00	2.480,00	549,9
Argon v jeklenkah	kg	4.096,00	19.080,00	465,9
Argon v cisternah	kg	1.830,00	7.993,00	436,8

Nenehna rast cen vpliva tudi na nenehno rast stroškov porabljene energije. Po okvirnih izračunih za marec 1989 znašajo stroški porabljene energije v železarni (brez dislociranih tozdov) že 15,9 milijarde din.

Na tono skupne proizvodnje znašajo stroški porabljene energije v marcu 325.070 din/t, pri blagovni proizvodnji pa je znesek že presegel 1,1 milijona din/t.

V marcu je bila dobava in oskrba porabnikov s primarnimi in sekundarnimi energenti v redu, še vedno pa imamo probleme pri proizvodnji komprimiranega zraka zaradi popravila el. motorja za zračni kompresor ER-9/2. Izpad tega kompresorja nadomeščamo z mobilnim kompresorjem FAGRAM, v dopoldanskih izmenah pa tudi s kisikovim kompresorjem TERMOMEHANIKA, zato proizvedemo manj kisika. Zaradi manjše proizvodnje kisika v železarni smo ga morali za normalno oskrbo porabnikov več dobaviti iz tovarne dušika Ruše, tako smo ga v marcu dobavili 225.120 kg, kar je 33,36 % od skupno porabljenega. Argona pa smo v marcu uvozili 9.419 m³.

Poleg oskrbe porabnikov s primarnimi in sekundarnimi energenti smo zbrali še 7.900 l odpadnega olja, ki ga pokurimo na ogrevnih pečeh, ter z destilacijo odpadnega nitro razredčila pridobili 1.600 l uporabnega nitro razredčila.

Iz primerjave porabe energentov ugotovljamo, da smo jih prekoračili pri nekaterih sekundarnih energentih, kot so kisik, hladilna voda, tekoči dušik in para, poraba ostalih sekundarnih in primarnih energentov pa je bila manjša oz. v mejah planiranih količin.

Kljub temu, da je bila poraba večine energentov v mejah plana ali manjša od plana, je bila še previsoka v primerjavi s proizvodnjo, saj so bile specifične porabe na enoto proizvoda v večini tozdov previsoke v primerjavi s planskimi, tako da so bile poprečno večje porabe vseh toplot v tozdh metalurške dejavnosti za 0,36 %, na žarilnih in ogrevnih pečeh pa za 4,41 %. V primerjavi s lanskim marcem pa so bile poprečne specifične porabe pri upoštevanju vseh toplot v tozdh metalurške proizvodnje večje za 3,99 % in žarilnih in ogrevnih pečeh za 5,7 %.

Kot nam je znano, je poraba tehnoloških goriv eden največjih vplivov na povečanje specifičnih porab na enoto proizvoda, vendar pa tudi drugi energenti niso zanemarljivi. Torej se moramo vsi zavedati, da nam prekomerne porabe bistveno povečujejo proizvodne stroške, zato moramo z vso osveščenostjo skrbeti za racionalno izrabo energije.

Ing. Ferdo Kotnik

Količinski in vrednostni pregled porabe energentov v železarni v marcu 1989

1. Primarni energenti	Poraba	Str. v 000 din
Elektro energija	20 622 000 kWh	6 404 900
Zemeljski plin	5 804 736 Sm ³	5 845 468
Butan propan	17 380 kg	36 629
Mazut	484 230 kg	875 994
Koks	1 340 kg	764
Karbid	11 900 kg	46 517
2. Sekundarni energenti	Poraba	Str. v 000 din
Acetilen	4 249 kg	102 914
Ind. voda	1 794 765 m ³	328 454
STV	9 120 m ³	219 614
Para	6 050 000 kg	1 022 738
Centralno ogrevanje	7 575,000 MWh	1 322 232
Kisik	657 507 kg	1 431 302
Komp. zrak	4 870 390 m ³ _n	290 158
Čisti dušik	320 m ³ _n	3 559
Tehnični dušik	26 560 m ³ _n	10 346
Argon	11 289 m ³ _n	167 340

Varčevanje z energijo

PO KURILNI SEZONI SE PRIPRAVITI ZA NOVO

Vsak dan zasledujemo, da se naprave, ki pretvarjajo gorivo v toplotno energijo, dražijo. Zaradi tega vidimo potrebo, da uporabnike seznanimo, kaj morajo ukreniti po končani kurilni sezoni, da se napravam podaljša življenjska doba in da novo kurilno sezono pričakamo pripravljeno.

1. Uporabniki, ki so priklopljeni na daljinsko ogrevanje mesta Ravne, naredijo naslednje:

- izklopijo obtočno črpalko
- izklopijo avtomatiko
- zaprejo zapirala na dovodu in povratku (zasun — pipa)
- prek manometra morajo opazovati, da je interno omrežje stalno pod tlakom, z drugo besedo, sistem mora biti stalno napolnjen z vodo; kontrola napoljenosti sistema poteka prek odzračevalne pipice na radiatorju, ki je postavljen najvišje.

2. Uporabniki, ki imajo svojo kotlovnico, in so priklopljeni na plinovodno omrežje:

- Vodni del:
- ustavijo kotel
 - ustavijo obtočno črpalko
 - izklopijo avtomatiko.
- Na plinovodnem delu:
- Zaprejo zapiralo (pipo) na cevi za plinovod po vstopu v kurilnico, oz. objekt. V primeru, da stranka uporablja plin za štedilnik, zaprejo zapiralo pred gorilnikom kotla.

— V primeru, da stranka uporablja kotel za pripravo sanitarne tople vode, morajo zapreti zapirala (zasun, pipa) za gretje prostorov. Veliko smo že pisali, da sta le čista kurilna naprava in očiščen dimnik pogoj za varčno kurjenje in s tem prihranek na gorivu in čisto okolje. Zaradi tega priporočamo, da po končanem kurjenju uporabite dimnikarske storitve, saj vam bodo s svojimi uslugami in strokovnimi nasveti veliko pripomogli pri varčnem kurjenju.

PRIPOROČAMO DIMNIKARSKKE STORITVE

Po končani kurilni sezoni moramo očistiti dimnik, povezavo od kurilne naprave (kotla) do dimnika in kurilno napravo (kotel).

V primeru, da smo ugotovili, da je kurišče oz. dimnik zasmoljen, ga je treba izžgati. Zasmoljenost se pojavi pri kurjenju na trda goriva. Kurilne naprave, ki uporabljajo zemeljski plin ali kurilno olje, pa je treba kemično očistiti. Po tem delu se priporoča, da kurilno napravo konzerviramo z brez kislinjskim konzervirnim oljem.

Da preprečimo dovod zraka v kurilni prostor, moramo zapreti loputo na dimovodu, odklopiti regulator vleka na ta način, da snamemo verižico in s tem se zaprejo vratca, skozi katera dovajamo zrak, ki je potreben za zgorevanje.

CENIK DIMNIKARSKKIH STORITEV

- mehansko čiščenje kurilne naprave (kotla) do 60 kW 13.650 din/kos
- mehansko čiščenje dimnika 15.900 din/kos
- izžiganje kurilnih in dimovodnih naprav 44.000 din/uro
- kemično čiščenje 39.300 din/m²
- antikorozijska zaščita (konzerviranje) 9.500 din/m²

(Prihodnjič: Pregledi gorilnikov — servis, zamenjave radiatorjev, kontrola vode v sistemu).
Robert Jamšek

IZ NAŠIH KRAJEV

NOVA POŠTA — NOVE MOŽNOSTI TELEFONSKIH PRIKLJUČKOV

Čeprav so stavbo ravenske pošte zgradili v dobre pol leta in so bili tudi roki za njeno odprtje postavljeni smelo, brez finančnih težav tudi tukaj ne gre. Povzročile bodo kakšen mesec zamude.

Tako se ni možno reči, ali bodo novo pošto odprli maja ali junija, telefonsko centralo pa oktobra ali šele konec novembra.

Toda mesec prej ali slej ob vseh prednostih, ki jih obljublajo z novo pošto, ni pomemben.

Glavni prednosti bosta dve. Prva se nanaša na posodobljeno poštno poslovanje z uporabniki, ki bo po pričakovanih kvalitetejši, druga — ta je pomembnejša — pa na novo telefonsko centralo. Bo digitalna Sie-

mensova z neomejeno možnostjo telefonskih priključkov. Zato PTT Slovenj Gradec tudi po tej poti poziva vse, ki bi želeli telefonski priključek, da to sporočijo na ravensko pošto ali v Slovenj Gradec (842—542), saj bo številka dovolj za vse. V zvezi s tem čaka PTT in KS tudi naloga, da do odprtja centrale zgradijo telefonska omrežja, kjer jih še ni, potrebe pa so.

Po besedah sekretarja PTT Slovenj Gradec tov. **Antona Jamnika** računajo, da bi v prvi fazi lahko dobilo telefon okoli 1000 naročnikov, kar bi krepko prispevalo k uresničitvi načela v vsako stanovanje telefon.

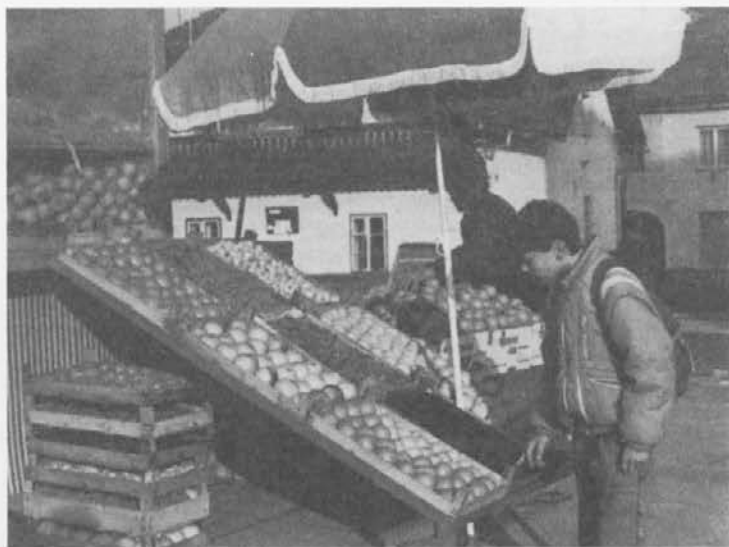
Z novo centralo na Ravnah pa obstaja tudi realno upanje, da bo enkrat konec slabega glasu, ki se po telefonih in o telefonih širi s Koroške. Zaradi najnovejše tehnologije (digitalni radiorelejni sistem) se bodo namreč povečale in izboljšale spojne poti Raven navzven.

Torej še enkrat: kdor še nima telefona, pa ga želi, naj se zdaj prijavi.

Prijava še ne nosi s seboj finančne obveznosti, pošta pa bo lahko računala z realnim številom interesentov ter take akcije lažje in hitreje izvajala; ne zase, ampak v dobro ljudi.

H. Merkač

UREDIMO TRŽNICE

Včasih so rekli: »Stopi k Cehnerci«, pa si vedel, da moraš na ravensko tržnico. Res, kajti tam je gospodovala samo gospa Cehner pa mogoče še kdaj kakšna ženička s semeni in sadikami.

Zdaj je na Ravnah precej velika pokrita tržnica, prebivalci pa s ponudbo na njej še vedno niso zadovoljni. Tako so tudi delegati konference delegacij za zbor združenega dela v železarni na seji v marcu zapisali, da »bi bilo treba več pozornosti posvetiti ureditvi tržnice na Ravnah pa tudi v drugih krajih v občini«.

Kaj to pomeni? Gotovo so z zapisanim mislili, da bi bilo treba izboljšati ponudbo, njeno raznovrstnost in kvaliteto ob ustreznih cenah.

Zato pa bi bilo treba na tržnico privabiti več prodajalcev, a kaj, ko ravenska tržnica nima ustreznih skladišč, še vode ne. Zato prodajalcev ni.

Izjema sta od lanske jeseni prodajalca iz Brčnega v Bosni Grozdan Spasojevič in Dragoljub Jovanović, ki sta si prodajno mesto našla kar v starem Tobakovem kiosku in pred njim. Z zanesljivo kvaliteto, dobrim izborom in trgovini konkurenčnimi cenami bolje kot kdorkoli prej zadovoljuje potrebe ravenskih kupcev po zelenjavi in sadju. In kot pravita, so te takšne, da se jima na Ravnah splača biti.

Seveda pa s tem ravenska tržnica še zdaleč ni tisto, kar bi morala biti in kar so prave tržnice, kot je npr. tista v Titovem Velenju.

Zato ostaja delegatska pobuda še vedno aktualna, pa ne le za Ravne, predvsem za zgornjo Mežiško dolino.

H. M.

NA PREVALJAH PROTI SAMOPRISPEVKU

V marčevski številki Fužinarja smo pisali o tem, kaj so v KS Prevalje uspeli uresničiti z denarjem iz samoprispevka 1985—1989, in o tem, da se je ta KS zaenkrat edina v občini odločila, da ponovno razpiše referendum za samoprispevek v naslednjih štirih letih. Predstavili smo tudi program del, ki bi jih v KS s tako zbranim denarjem izvedli.

Po referendumu, ki je bil na Prevaljah hkrati z volitvami 2. aprila, je tajnik KS Prevalje **Vlado Petrič** izjavil: »Udeležba na volitvah in referendumu je bila skoraj 90-odstotna. Od vseh volilnih upravičencev je za samoprispevek glasovalo 29,1 % krajanov, proti pa 58,7 %, kar pomeni, da referendum ni uspel in da Prevaljčani samoprispevka ne bodo več plačevali.

Ali je bil rezultat pričakovan ali ne? Če bi bil pričakovan v tako visokem odstotku proti, se za referendum najbrž sploh ne bi odločili.

Zakaj je bila večina krajanov proti uvedbi samoprispevka? Razlogi so zelo kompleksni. Ljudje so sami izpostavili razloge (podražitev npr.), nedvomno pa se je izkazalo, da je bil glavni razlog za glasovanje proti ta, da so se Prevaljčani naveličali iz svojega žepa prispevati za svoj kraj, oziraje se

na druge KS, ki se prav tako razvijajo, krajani pa samoprispevka ne plačujejo. Koliko je na negativni rezultat vplival program, težko rečem, vendar lahko zagotovim, da smo skušali v njem združiti čim širše potrebe.

Kljub priznanju, da so na Prevaljah rezultati iz prejšnjega samoprispevka očitni, krajani torej niso več pripravljeni vlagati v svoj kraj. Menijo, da morajo biti enakopravni z drugimi v občini. Vsi se morajo razvijati, a za svoj razvoj tudi vsi enako plačevati.

Ali bo negativni izid referenduma slabo vplival na nadaljnji razvoj kraja? Gotovo, kajti Prevalje so velike, pomoči od drugod pa je malo. Ker na področju družbenega standarda že zdaj zaostajamo, bomo v prihodnje gotovo še bolj, kajti mi nimamo botrov. Korak nazaj moramo pričakovati, čeprav ljudje istočasno, ko glasujejo proti, zahtevajo nadaljnji razvoj.

Zdaj ga bomo lahko zagotavljali le z maksimalnim angažiranjem KS, čeprav je vprašanje, če je sploh možno še večje angažiranje, predvsem pa s pristopom k angažiranju DO, kjer so zaposleni naši krajani, da bodo več namenjale za domači razvoj in manj dajale drugam.«

H. M.

O ALKOHOLIZMU

(Nekaj misli z jugoslovanskega alkoholološkega kongresa v Sarajevu, decembra 1988)

1. Alkoholizem je sožitveni življenjski slog, v katerem sodelujejo vsi v določenem ekosistemu.

2. Koncept zmerne pitja je tragičen, ker omogoča realizacijo gornjega.

3. Sleherni alkoholik je bil najprej zmerni potrošnik alkohola.

4. Pojavljanje alkoholizma bi lahko zmanjšali, če bi zmanjšali porabo alkohola vsaj za 20 %. Vendar k temu zmanjšanju alkoholiki ne morejo prispevati nič, abstinenci tudi ne, zato je očitno, da v preprečevanju alkoholizma lahko največ naredimo na področju tako imenovane zmerne potrošnje alkohola.

OTROCI ALKOHOLIKOV NOSIJO HUDO BREME

Ob prebiranju literature sem zasledil tudi izsledke raziskav o otrocih alkoholikov v ZDA. Posredujem vam odlomek iz povzetka Raziskave o otrocih alkoholikov (Children of Alcoholics Foundation, New York), objavljeno v British Journal of Addiction (1988), 83, 785–792.

»... Opisane raziskave dokazujejo, da čeprav vsi otroci alkoholikov ne postanejo sami tudi alko-

holiki, pa imajo več telesnih, duševnih in čustvenih problemov kot drugi otroci. Kot dojenčki kažejo težave pri hranjenju, veliko bruhanje in veliko jočejo. Kasneje obiskujejo zdravnike v zvezi s trebušnimi bolečinami, glavoboli, utrujenostjo, težavami s spanjem, različnimi tiki, močenjem postelje in različnimi slabostmi, dasiravno zdravniki za te težave ne najdejo telesnih vzrokov ali okvar. Nadalje so otroci alkoholikov bolj dovzetni za migrene, astmo, so preobčutljivi za hrup, svetlobo, vročino ali mraz, so bolj nagnjeni k alergijam, slabokrvnosti, pogostim prehladom, kašlju ter premajhni ali odvečni telesni teži. Primerjava z nealkoholičnimi mladostniki pa je nedvoumno pokazala, da otroci alkoholikov staršev bistveno bolj pogosto obolevajo, se poškodujejo, se zdravijo v bolnišnicah in drugih zdravstvenih in psihiatričnih ustanovah.

Nadalje primerjalne raziskave pričajo, da imajo otroci alkoholikov tudi več čustvenih problemov, kot so depresije, doživljanje strahov, morečih sanj, fobij in občutkov nesigurnosti.

Tudi v šoli kažejo otroci alkoholikov več razvojnih in vedenjskih

motenj. Imajo slabši učni uspeh, nižji inteligenčni kvocient ter so pogosteje premešeni v posebne razrede. Tako imajo sinovi alkoholikov kasneje nižjo stopnjo izobrazbe, težje rešujejo abstraktne probleme in imajo slabše razvito opravilno spretnost. Učitelji so menili, da ne znajo ravnati s frustracijami, se ne obvladajo, so manj zreli, bolj občutljivi za kritiko, prenapregani in depresivni. Neka druga (kontrolna) raziskava je oceno učiteljev potrdila z ugotovitvijo, da je skoraj polovica otrok alkoholikov očetov problematična.

Tričetrdeset sinov alkoholikov je pokazalo emocionalno nestabilnost in bojazljivost ali pa hiperaktivnost in težave s koncentracijo. V adolescenci se vse te težave nadaljujejo. Dvakrat več je psihičnih obravnav zaradi vedenjskih motenj, preganjanja strahov in depresij. Ponavljjanje razredov, dodatni pouk, menjavanje šol in obiskovanje šolskih psihologov — vse to pri šolskem delu zaradi pomanjkanja vztrajnosti, slabe sposobnosti izražanja, nemirnosti ali prenapreglosti vodi v rezultate, ki v 20-letnih raziskavah kažejo, da 50 % otrok iz alkoholikovih družin ne konča šolanja, oz. ga prekine.

Upoštevaajoč vse te težave v otroštvu in adolescenci, ne preseneča dejstvo, da se le-te v odrasli dobi nadaljujejo.

Odrasli sinovi alkoholikov imajo mnogo več kirurških posegov in obiskov pri zdravnikih zaradi zlorabe drog in alkohola, odrasle hčere pa mnogo več ginekoloških obravnav.

Izsledki rezultatov raziskav, da imajo sinovi alkoholikov očetov štirikrat več možnosti, hčere alkoholikov mater pa po trikrat več možnosti kot drugi, da postanejo sami alkoholiki, in dejstva, da daje faktor rizičnosti pri vnukih trikrat več možnosti od ostalih za razvoj alkoholizma, ter dejstva, da hčere alkoholikov največkrat poročijo prav alkoholike, izpričujejo, s kolikšno intenziteto se ciklus težav in bede alkoholizma prenaša v bodoče generacije...«

Podobna so že nekaj časa tudi naša spoznanja, zato vključujemo v naš program šole za zdravo življenje in skladne medsebojne odnose tudi otroke. Kaže pa, da bi morali pri marsikateri družini vključiti v urejanje še širši krog prizadetih, če bi hoteli zares prekiniti tragični krog alkoholizma.

Dr. Franc Heber

POSLOVNI BONTON

Nekdanjemu avstrijskemu kancercu Kreiskemu so očitali, zakaj ima kot socialist v diplomatski službi toliko potomcev plemiških rodbin. Odgovoril je:

»Imajo precej prednosti pred drugimi: govorijo tuje jezike, znajo se obnašati in držijo besedo.«

Presodimo sami, koliko iz te anekdote velja za čas, ko imamo vsi polna usta besed o tržnem gospodarstvu, zraven pa smo tudi dejansko vedno bolj odvisni od uspešnega trženja. Tu nedvomno beležimo lepe uspehe (dokaz je naše doseganje mesečnih načrtov), zato je prijatelj železarne tembolj osupel, če sliši, da kdaj, čeprav le po koščkih, upravljamo nelahko pridobljeni ugled. Ne samo z zamujanjem rokov in s premajhno kakovostjo, ampak prav tako s premalo tankim poslušom za odnose s poslovnimi partnerji doma in na tujem. Seveda so roki in kakovost prvi. Toda če zares želimo v razviti svet, moramo sprejeti njegove standarde tudi pri t. i. poslovnem bontonu.

Francozi so znani izrek »kupec ima zmeraj prav« potencirali v slogan »kupec je kralj«. Četudi jih v tem ni nujno posnemati, je vseeno res, da je treba v stikih s kupci ohraniti železne živce in večno prijazen japonski nasmeh. Niti misliti si npr. ni mogoče, da bi kupca, ki je zaradi lastne nevednosti pokvaril napravo in jo zdaj reklamira, »zabili« in mu dali vedeti, da je polpismen tepec, ki ni dobro prebral navodil. — Vse prej, le tako ne.

Vemo, da so naši poslovneži sami stari mački z mnogo izkušnjami in komaj še potrebujejo kak na-

svet. Toda ali vemo tudi vsi drugi, na kaj vse je treba misliti pri stikih s poslovnimi partnerji? Najbrž ne. Zato ne bo narobe, če nanizamo nekaj posebnosti. Vsakdo se lahko samokritično testira, ali bi ravnal, kot svetujejo strokovnjaki za bonton, ali ne.

● Za pogovore v bolj sproščeni vzdušju velja ameriški rek: »Premolčni, opazuj, poslušaj!«

● Pri poslovnih kosilih se je udomačil ameriški »small talk«. Uvedli so ga zato, da ne planemo takoj k poslom. Mali pogovor teče o športu, konjičkih, dopustu, tudi o družini (le pri muslimanih je to tabu).

● V tujih državah ne bomo kritizirali tistega, kar nam ni všeč, ampak bomo to prepustili domačinom.

● Francozi so udarjeni na roko vanje, Angleži ga ne marajo. Njihovega brezobveznega »how are you« (kako ste kaj) pa ne vzemimo resno.

● Nikamor se ne mudi v muslimanskih državah in v Latinski Ameriki. Medtem ko Nemci radi takoj preidejo k bistvu poslov, je to pri Japoncih hud prekršek olike.

● Nemci, Avstrijci in Italijani ljubijo nazive. »Signor direttore«, »signor dottore«, »Herr Generaldirektor«, »Herr Chefingenieur« pač morajo biti. — In nazadnje: zakaj ne? Zato pa Američani sploh ne komplicirajo in je pri njih vsakdo že drugi dan John ali Frank.

Nekaj pa velja v vseh državah in doma: nasmeh, ki nas nič ne stane, in ljubeznivo razumevanje.

(Vir: Poslovni bonton, Ljubljana 1977)

KULTURA

V NAČRTU STALNA RAZSTAVNA DEJAVNOST

V program kulturnega življenja delavcev Železarne Ravne smo med drugim zapisali, da bomo v avli na upravi in v jedilnicah prirejali razstave.

Dve sta letos že bili. Od 27. marca do 4. aprila je razstavljal akademski slikar Štefan Potočnik iz Ljubljane, od 11. do 21. aprila pa ob 30-letnici dela član Društva šaleških likovnikov Arpad Šalamon iz Titovega Velenja.

Štefan Potočnik je končal Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani leta 1971. Ukvarja se z različnimi likovnimi zvrstmi: z ilustracijo, likovno opremo, scenografijo, grafiko in s slikarstvom. Temu se je zadnja leta intenzivno predal. Med slikarskimi tehnikami se je ogrel za akvarel. Veliko možnost mu daje pejsaž.

Pri nas je imel Potočnik prodajno razstavo in po uspešni prodaji sodeč so bile našim delavcem njegove stvaritve všeč.

Arpad Šalamon je bil rojen v Subotici leta 1930 in je predmetni učitelj. Od leta 1961 je aktiven v skupini šaleških likovnikov. Pri srcu so mu grafike in olja. Njegova značilnost je likovna in barvna kreativnost, svojska le njemu kot neumornemu eksperimentatorju zelo nemirnega duha. Preseneča veliko število slik, ki jih je avtor ustvaril v zadnjih dveh letih, kar pomeni garanje popoldanskega amaterja.

Tudi naslednje razstave bomo v Informativnem fužinarju zabeležili.

H. M.

RAČUNALNIŠKI TEČAJ V ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

Informatika je v zadnjih letih nesluteno napredovala in bo v prihodnje z razvojem elektronike in računalništva gotovo še bolj kot doslej. Kdor hoče stopati v korak s časom, mora osvojiti ustrezno tehnično znanje, sicer postane člen pozabljenega zakotja. Tega se do dna zavedajo tudi delavci Osrednje koroške knjižnice »Dr. Franc Sušnik«, zato se želijo usposobiti za modernejše poslovanje. Čeprav še nimajo ustreznega računalnika, so za nekaj svojih delavk organizirali tečaj računalništva — za čas, ko bodo ta prepotrebni tehnični pripomoček dobili.

V zvezi s tečajem je ravnatelj knjižnice prof. Janez Mrdavič povedal: »Ravenska študijska knjižnica je bila v letih po ustanovitvi glede na pokrivanje potreb znanja v regiji daleč pred časom. V zadnjem času pa so se vse stroke tako hitro razvijale, da je postalo temu razvoju s knjigami že težko slediti.

Nastale so baze podatkov, oblikovali so se informacijski sistemi — splošni in tudi knjižnični kot del njih. S sodobnimi komunikacijskimi sredstvi je moč priti do informacij prej kot nekoč. Če te možnosti ostanejo neizrabljene, pomeni to za določeno okolje, kraj, ustanovo zaostanek. Če se naša knjižnica ne bi vključila v novi informacijski sistem, bi izgubila pomen, ki ga je nekoč že imela. Druge, večje knjižnice v republiki so že opremljene z računalniki in s tem vključene v svetovne informacijske tokove. Sčasoma bo mogoče poslovati z njimi samo še na tak način.

Po drugi strani je nujno, da slovensko kulturno javnost obveščamo tudi o naših dragocenostih — unikatnih primerih rokopisov, rokopisnih knjig in podobnega. Zato moramo oblikovati svojo bazo knjižničnih podatkov, ki bo dostopna drugim.

Prehod na računalniško obdelavo knjižničnih podatkov je torej nujen, če ni že prepozen. S tečajem računalništva se bomo usposobili za delo z računalnikom, ki ga sicer še nimamo, a upamo, da ga bomo dobili. Pri tem smo seveda odvisni od razumevanja in pomoči drugih; kar pa lahko naredimo sami, to storimo. Hvaležni smo tovarišu Pogorevcniku iz železarne, ki nam to znanje prinaša.«

Tečaja računalništva so se udeležile tajnica Tanja Rodošek in knjižničarki Milka Grubelnik ter Meta Boštjan. O tem, kako pridobivajo novo znanje, so povedale:

Tanja: »Pred tem tečajem nisem imela še nobenega stika z računalništvom. Ker je učitelj dober, nas je v osnove hitro uvedel. Vse nam lepo enostavno razloži. Ker smo samo tri, lahko veliko praktično delamo. Tak način učenja se mi zdi najbolj uspešen.«

Milka: »Zame je bilo najtežje premagati strah pred računalnikom. Kar sem prej slišala o tem, je bilo nekako visokoteleče, teoreti-

čno. Tu pa je vse praktično razloženo in vodja tečaja ima veliko zasluga za to, da se je računalnik med nami udomačil. Ko se bomo računalniško opismenile me, bomo ravnarja z računalnikom naučile še sodelavce.«

Meta: »Ker večje knjižnice že imajo računalnike, smo vedele, da se moramo tudi me naučiti ravnarja z njim. V knjižnici smo lani že dobili manjši računalnik s programom za računovodska in knjigovodska dela, za celoten knjižnično informacijski sistem pa ne zadošča, zato smo bile do tega tečaja računalniško nepismene. Vesela sem, da sem se naučila osnov računalništva in upam, da bom to znanje kmalu lahko izpopolnila na ustreznem knjižničnem računalniku. Dokler pa ga ne bo, ga bom poskušala ohranjati na sedanjem. Dogovarjamo se namreč, da bi vsaj nekatere knjižnične podatke začeli voditi računalniško. Katere in koliko, je pač odvisno od zmogljivosti našega »računovodskega« računalnika.«

Mojca Potočnik

SREČANJE FOLKLORNIH SKUPIN

14. aprila je bilo v Titovem domu na Ravnah medobčinsko srečanje mladinskih in odraslih folklornih skupin; medobčinsko drugo leto, ker za občinsko revijo ni dovolj skupin.

Pred očmi folklorne svetovalke Neve Trampuš iz Titovega Velenja in svetovalca za prekmurske ples Borisa Žaliga iz Murske Sobote, a pol prazno dvorano, je zaplesalo pet skupin: Prežihov Voranc Ravne se je predstavil s steljerajo, KPD Šentanel s koroškimi plesi, Pastirji iz Podgorja s plesi in običaji Mislinjske doline, Rej iz Šmartnega z ziljskimi plesi in DPD Svoboda Muta s prekmurskimi plesi.

Skupina, ki se je po več strogih merilih (ples, noša itd.) najbolje odrezala, se v teh dneh predstavlja na področnem srečanju mladinskih in odraslih folklornih skupin v Ljutomeru. Ko smo to pisali, podatka, katera je to, še nismo imeli.

H. M.

BOMO ZMOGLI USTAVITI JUGOSLOVANŠČINO

Dogodki, ki smo jim že nekaj časa pričrta v naši širši, pa tudi v ožji domovini, nas opozarjajo, da smo upravičeno zaskrbljeni za svojo samobitnost. Ne glede na to, kakšen bo razplet v sferi visoke politike in populističnih gibanj, bi veljalo opozoriti na področje, kjer je naša samobitnost že močno načeta, načeli pa smo si jo večidel sami. Gre za jezik, ki ga pačimo na vse mogoče načine.

Dovolj je napisanega o tem, kaj vse so počenjali naši predniki od Trubarja dalje, ko so ustvarjali in razvijali slovenski jezik. Dolgo obdobje je moralo miniti, preden smo iz naše pisane, po tem večjem pa tudi iz govornje besede odstranili nemške izraze, zlasti tehnične. Mnogo bi bilo mogoče še povedati o tem, pa kot da se nas vse skupaj ne tiče; z jezikom ravnamo kot svinja z mehonom in vse kaže, da ni več daleč čas, ko se ne bomo znali več pogovarjati slovensko. Ubogo slovenščino krotovičimo na »vseh koncih«, najslabše pa se godi vsakdanjemu pogovornemu jeziku.

Ze dalj časa namreč pri pogovoru uporabljamo vedno več srbohrvaških in celo turških besed in besednih zvez. To vsakdanje pačenje pa je še toliko bolj zaskrbljujoče, ker pri tem »razvoju« puščamo spačene germanizme lepo pri miru, srbimo in poturčujemo pa tisto, kar je bilo še do včeraj slovensko. Začnimo z naštevanjem.

Kdo še npr. ve za gnečo ali zmedo, ko pa se obojemu lahko reče kar gužva. Kdo bi koga še prekašal, če ga lahko šije in šiša, ali nadlegoval, če ga lahko gnjavi. Kdo bi še razgrajal, če lahko galami, čeval, če lahko palamudi, ali morda govoril podolgem in počez, če lahko govori kar okroglo na čošak. (Mimogrede, kako bi bilo slišati, če bi prevedli to frazo in bi za koga veljalo, da rad govori »okroglo na vogal«?) Strokovnjak je postal stročnjak ali struček, prispevek doprinos, vsemogočnež pa kar bog i batina. Odročen kraj je naenkrat postal zabačen, pa smo še včeraj znali reči zanj, da je to kraj, kjer je bog mahnil s praznim žakljem. In če smo že pri bogu, še včeraj smo namesto ne vem, znali reči tudi bogve, zdaj zmoremo le še »pitaj boga!« Malokdo se na kaj še požvižga, ampak se mu to fučka, neu-

smiljeno je postalo nemilosrdno, namesto da bi si za kaj prizadevali, pa se za to kar zalagamo. Malokaj je še brezhibnega, pač pa mora biti pravno, kjerkoli ni več kjerkoli, ampak bilo kje, takoj ni več takoj, ampak kar odma ali za čas posla, mimogrede je lahko le še usput, drhal rulja . . . in tako naprej v nedogled (upajmo le, da ne tudi v nepovrat).

Naj se še tako tolažimo, da je eno vsakdanji pogovor, nekaj drugega pa pisana beseda, se je bati, da si bo jugoslovanščina v doglednem času pridobila pravico pojavljati se tudi v napisanih sporočilih; le pravilo »piši, kao što govoriš«, še sprejmemo, kar spričo grozečih populističnih valov ne bi bilo tako nemogoče. Z malo zlobe in ne preveč domišljije si poskusimo predstaviti, kakšen bi bil opis banalnega dogodka, če ne bomo nič storili, da bi zavarovali vsaj svoj jezik. To menda (še) ni prepovedano; sporočilo na prometno revolverski strani kakšnega (slovenskega) dnevnika, pa bi bilo nekoč v svetli prihodnosti približno tako:

»Vozač merdža, ki jo je kljub tabli za omejitve brzine priteral z gasom do daske, ni mogel blagovremeno zavreti pred pešakom. Avto je začelo zanašati, nakar je skliznil s ceste pravo v čošak hiše, ki stoji prekoputa kinosale. Milica, ki je bila kmalu na licu mesta, je po radiovezi pozvala rešilca, da bi oba povzročitelja okršaja prepeljala v bolnico. Dobila sta le lažje ogrebotine in čim sta se po prvem šoku malo pribrala, je prišlo med njima do svadže, kdo je v pravu. Del radovedne raje, ki se je medtem skupila, se je zabaval ob njunem brezveznem prerekanju, del pa si je z zanimanjem ogledoval dobro udešen avto in šupljino v hiši. Lahko bi prišlo še do vsega in vsašta, če . . .«

Smo pripravljeni kaj storiti, da ta naša prihodnost ne bi bila tako »svetla«, ampak bolj navadna?

Morda bi še tokrat prišla prav kakšna parola, npr. »očistimo jezik naš vsakdanji«? Morda lahko pričakujemo, da se bo oglasila stroka. Morda pa bi se veljalo potruditi in poskusiti po domače (čeprav to ni lepo) vsaj preklinjati.

Franjo Krivec

Nič ni nad človekom. Nasprotno: človek je vreden več kakor vse drugo, celo več kakor vse vesolje. Kaj je zemlja brez človeka, ki jo gleda, se je veseli, jo ljubi, ji pripisuje lepoto, jo obdeluje — daje življenje? Kakor zemlja, tako je vesolje postalo zanimivo šele po človeku. Brez njega bi bilo vse drugo zmeda slepe energije, to se pravi brez človekovega srca. Vsa sonca vesolja nimajo drugega namena, kakor da ogrevajo telo človeka, ki skriva v sebi božanska zrna inteligence, razuma. Človek je središče vesolja, saj je samo v človeku snov dosegla zavest lastnega jaza, se zaveda same sebe. Človek je bog.

Malo preveč vem, da bi lahko bil srečen.

Človek se stara samo zaradi spomina.

Pozabiti je skrivnost večne mladosti.

Vlado Obreza

PET MINUT ZA LEPOSLOVJE

ČEBELA

Jean Paulhan

Če bi nas okupirali (kakor se vljudno reče) Švedi, bi nam ostal vsaj plesni korak, veselje do rumenih in modrih trakov; če bi bili Javanci, neki način pregibanja prstov; če bi bili Hotentoti, Italijani, Madžari, bi nam ostala pesem, nasmeš, zmigljaj z glavo. Skratka, ena tistih nesmiselnih manir, ki ne pomenijo ničesar natančnega — ki pomenijo kratko malo to, da je človek zadovoljen, da živi, da mu je to ljubše, kot da sploh ne bi živel, in da je zabavno (še posebej) imeti telo, iz katerega je mogoče potegniti toliko fantazije.

Od njih pa, to vsakdo dobro vidi, nam ne bo ostalo nič. Niti en napjev, niti zgib obraza. Niti počestnemu pobiču ne pade na pamet, da bi posnemal gosjo hojo. V metruju, ki je postal poleg špecerije naš način življenja v skupnosti, nikoli nikogar ne pehajo, kakor se nam — žal — še zmerom dogaja. Celotno zavoje pobirajo, ki jih kak raztresenec spusti na tla. Vendar pa nam ne zbuja želje, da bi pobirali zavoje. Niso živi. Šli bodo mimo kakor velika praznina. Kot bi bili že mrtvi. Samo to smrt razširjajo okrog sebe. To je tudi edino, kar znajo početi.

Ko sem bil še otrok, sem se čudil (kakor vsi otroci), ko sem našel v koledarjih veliko več smrti kakor rojstev. (Razlaga — toda na to človek pomisli šele dosti pozneje — je očitno ta, da se redko, z izjemo kraljev, kdo rodi zelo slaven; slavnemu človeku pa ne preostane nič drugega več kakor umreti.) Imel sem tudi občutek, da se je vse to spremenilo, da so na svetu prevladala rojstva. Umiralo se je veliko manj.

To je absurden občutek; vendar se mi zdi, da sem ga nekako ohranil, da nam je skupen, da se vrinja v bolečino časa, ko vsak mesec zvezmo za smrt kakega prijatelja. Nekdo se je podil po hosti, našli so njegovo truplo na nekem polju, že napihnjeno. Drugi je delal letake, spet tretji prenašal sporočila; preluknjale so ju krogle, medtem ko sta prepevala. Drugi so pred smrtjo pretrpeli muke, ki po grozotnosti presega trpljenje rakastih in tetaničnih bolnikov.

In vem, da so ljudje, ki govorijo: umrli so za malo koristi. Drobno obvestilo (in ne zmerom zelo natančno) tega ni bilo vredno, tudi letak ne, niti ne tajni časopis (včasih slabo sestavljen). Tem je treba odgovoriti: »Stvar je v tem, da so bili za življenje. Da so imeli radi tako nepomembne stvari, kot so pesem, tleskanje s prsti, nasmeš. Čebelo lahko stiskaš v roki, dokler se ne zaduši. Ne bo se zadušila, ne da bi te pičila. To je malo, praviš. Res, malo je. Toda če te ne bi pičila, čebel že davno ne bi bilo več.

RAZMIŠLJANJA

Če sem v svojem življenju na kaj ponosen, potem na to, da poskušam ostati človek.

Samo v ljubezni in sovraštvu lahko daš vse od sebe.

Vrsta svobode je, ko lahko priznaš, da te je strah. Toda kakšna je svoboda, da te je v njej strah?

S sovraštvom ne moreš živeti, kakor ne zgradiš svojega ognjišča na močvirju.

REKREACIJA IN ŠPORT

ODBOJKA

Tako moška kot ženska ekipa Fužinarja sta v prvenstvu enotne republiške lige osvojili 3. mesti. Za fante je to gotovo lep uspeh, saj je ekipa nastopala v znatno pomlajenem sestavu. Trener Rado Krenker je imel namreč na voljo le tri bolj izkušene igralce, Mlakarja, Popiča in Pokeršnika, ob njih pa so zaigrali mladinci Torej, Legan, Steharnik, Ribič, Drevenšek in Brežnjak. Precej tekem sta odigrala tudi Vidmajer in Pačnik. Veliko bolje so Ravenčani igrali v jesenskem delu prvenstva, ko so doživeli le en poraz, v nadaljevanju pa kar štiri. V zadnjih štirih kolih so odbojkarji Fužinarja osvojili šest točk. Rezultati: Fužinar—Mislinja 3:0. LIK Kočevje—Fužinar 0:3, Fužinar—Celje 3:1 in Šempeter—Fužinar 3:2. Naslov prvaka so osvojili odbojkarji Brezovice pred Granitom in Fužinarjem.

Ravenske odbojkarice so bile v zadnjih dveh kolih republiške lige presenetljivo poražene. V Celju jih je premagala domača istoimenska ekipa s 3:1, na Ravnah pa Koper Cimos s 3:2. Tako so končale prvenstvo z osvojitvijo tretjega mesta, kar je sicer razmeroma ugodno, toda od ekipe, ki je v pretekli sezoni nastopala še v II. zvezni ligi, smo pričakovali veliko več. Razlogov za kar devet porazov v minulnem prvenstvu je gotovo več, eden glavnih je neizkušenost pomlajene ekipe, premalo kakovostnih igralcev in neredno prihajanje na treninge. Trener Damjan Pogorevčnik je imel skozi celo sezono na voljo le osem igralcev. Ob »starejših« Kasperjevi in Steharnikovi so si znanje nabirale še mlade Bivškova, Pustoslemškova, Hovnikova, Ažnikova, Tuškova in Polančeva. Za novo prvenstvo bo bržkone treba ekipo številčno okrepiti z igralkami iz druge Fužinarjeve ekipe. Naslov prvakinj v slovenski ligi so si brez poraza zagotovile odbojkarice Partizana Tabor iz Ljubljane pred Celjem in Fužinarjem.

ROKOMET

Prvi dve točki v drugem delu prvenstva republiške lige so Fužinarjevi rokometiški osvojili šele v 7. kolu, ko so nastopili na svojem igrišču proti Ajdovščini. Pred tem so v vseh šestih nastopih ostali praznih rok. Posebno srečanje proti Bakovcem in Krškemu so Ravenčani nesrečno izgubili z golom razlike, ko so kot gostitelji igrali v dvorani v Slovenj Gradcu. Porazi v uvodnih srečanjih spomladanskega dela prvenstva so bili seveda usodni, saj so tako izgubili vse upe, da se obdržijo v tej ligi. Seveda pa ob tem niso popolnoma odveč razmišljanja rokometišev in njihovih navijačev, kako čisto drugače bi bilo, če bi ravenski rokometiški nastopali v svoji dvorani, tukaj na Ravnah in pred svojimi gledalci. Rezultati od 15. do 18.

kola: Šoštanj—Fužinar 31:25, Fužinar—Prule 18:22, Termopol—Fužinar 28:22 in Fužinar—Ajdovščina 21:13. V naslednjih dveh kolih so Ravenčani nastopili v Ribnici in doma z Rudarjem iz Trbovelj.

Tudi igralke Fužinarja, ki prav tako nastopajo v enotni republiški ligi, v prvih šestih kolih spomladanskega dela prvenstva niso imele uspeha. Porazi proti boljšim ekipam v tej ligi so bili pričakovani, točke pa bodo morale Ravenčanke osvojiti proti neposrednim tekmicam v boju za obstanek. Rezultati od 15. do 18. kola: Novo mesto—Fužinar 32:13, Fužinar—Itas Kočevje 19:26, Branik—Fužinar 24:13, Fužinar—Cerkno preloženo. V naslednjih dveh kolih so rokometiške Fužinarje igralce v Veliki Polani in doma z Olimpijo.

PLAVANJE

Državno prvenstvo za pionirje v Splitu, kjer se je zbralo kar 230 plavalcev in plavalk, je navrglo nove uspehe mladih fužinarjevih tekmovalcev. Tudi tokrat je posebej pritegnila pozornost nadarjena Eva Breznikar. Rekordno sicer ni plavala, je pa osvojila sedem prvih mest v posamični konkurenci, osmo zlato medaljo pa v štafeti deklet 4 × 100 m mešano. Ravenčanke so namreč v postavi Kovač, Breznikar, Cej in Prosenc osvojila laskavi naslov državnih prvakinj. Nasploh je bila bera medalj ravenškega kluba odlična — kar 24 medalj je prišlo v roke izredne generacije mladih fužinarjevih plavalcev in plavalk. Poleg Breznikarjeve so medalje osvojili še Hribernik, Kovačeva in Cejeva v posamičnih nastopih, ekipno pa je bil Fužinar na državnem prvenstvu tretji za Ljubljano in splitskim Jadranom.

V Zagrebu je bil 1. in 2. aprila mednarodni plavalni miting, na katerem je sodelovalo več kot 200 plavalcev in plavalk. Trojica iz Fužinarja Eva Breznikar, Matija Medvešek in Saša Kovač je upravičila nastop z dobrimi rezultati. Največ je seveda dosegla pionirka Breznikarjeva, ki je bila petkrat prva med kadetinjami, odlično 3. mesto pa si je priplavala med članicami v disciplini 200 m prsno. Medvešek je osvojil dve drugi mesti, enkrat je bil 3. in enkrat 4., Kovačeva pa je bila 3. na 100 m hrbtno in dvakrat četrta na 200 m mešano in 200 m hrbtno.

Na republiškem prvenstvu pionirjev v Kranju so si srebrne in bronaste kolajne priplavali tudi tekmovalci Fužinarja Paternoster, Dežman in Čepelnik.

Na Ravnah je bilo 15. aprila tekmovalje pionirjev in pionirk za zimski pokal Slovenije. Med osmiimi klubi so zmagali plavalci Ljubljane pred Fužinarjem in Triglavom Kranj. Za uspeh ravenškega

kluba so predvsem zaslužna dekleta Eva Breznikar, Saša Kovač, Helena Cej in Sonja Prosenc, ki so osvojile največ točk za svoj klub. Najuspešnejša je bila seveda Eva, ki je štirikrat zmagala, trikrat je bila prva Saša, eno zmago pa je priplavala še Helena. Med fanti velja omeniti dobre nastope Mihe Hribernika.

NOGOMET

Drugi del prvenstva v medobčinski ligi Maribor, kjer nastopa kar pet koroških ekip, se je pričel 1. aprila. Fužinar je v uvodni tekmi premagal na Ravnah Dogoše z 2:0, nato pa sta sledila dva poraza. V Mežici so bili boljši gostitelji enajsterica Akumulatorja in premagali Ravenčane z 2:1, v naslednjem koroškem derbiju na Ravnah, pa so bili uspešnejši Dravogračani. Nogometiški Ojstrice, ki v prvenstvu vodijo, so zmagali z 2:0. Naslednji teden, 22. aprila, so igralci Fužinarja nastopili v Sladkem vrhu in drugič na gostovanju osvojili točko, rezultat je bil 1:1. Po 15. kolih so v vodstvu nogometiški Ojstrice pred Peco in Račami, na sredini razpredelnice sta Korotan in Akumulator, Fužinar pa je z 11 točkami deveti.

KEGLJANJE

Kegljavke Fužinarja se po dveh letih znova vračajo v enotno republiško ligo. Po dramatičnem odločilnem tretjem srečanju proti ekipi Slovenj Gradca, srečanju, ki je odločalo o naslovu prvakinj II. slovenske lige, so se Ravenčanke znova uvrstile med najboljše slovenske kolektive. Tekma je bila v Litiji, Ravenčanke pa so zmagale za vsega en kegelj razlike, rezultat je bil 2299:2298. Za uspeh so zaslužne: Medika Prinčič, Marta Merkač, Heda Lečnik, Cvetka Harnold, Renata Gostenčnik, Silva Cigler, Erika Lesnik, Majda Voler in njihov trener Stanko Prinčič.

Končana so prvenstva koroške regije za posameznike in dvojice. Med moškimi je naslov prvaka osvojil Tone Golob, pri ženskah pa Silva Cigler. Vrstni red, moški: 1. Golob 2634 kegljev, 2. Mlakar 2606, 3. Paradiž 2578, 4. Banko 2551, 5. Borovnik (vsi Fužinar) 2537 podrtih kegljev, itd., ženske: 1. Cigler (Fužinar) 1244, 2. Černič (Sl. Gradec) 1236, 3. Prinčič (Fužinar) 1211, 4. Verbole (Korotan) 1193, 5. Merkač (Fužinar) 1180, itd. Med moškimi dvojicami sta prvo mesto osvojila Ivo Mlakar in Ferdo Paradiž iz Fužinarja, med ženskami pa Prevalčanki Majda Verbole in Štefka Polovšak. Rezultati, moški: 1. Mlakar—Paradiž 5134, 2. Golob—Belaj 5088, 3. Banko—Podojsteršek (vsi Fužinar) 5028 podrtih kegljev, itd. — ženske: 1. Verbole—Polovšak (Korotan) 2343, 2. Černič—Ramšak (Sl. Gradec) 2324, 3. Cigler—Gosten-

čnik (Fužinar) 2322 kegljev, itd. Med mladinci je prvo mesto med posamezniki osvojil Bogdan Kopmajer.

ATLETIKA

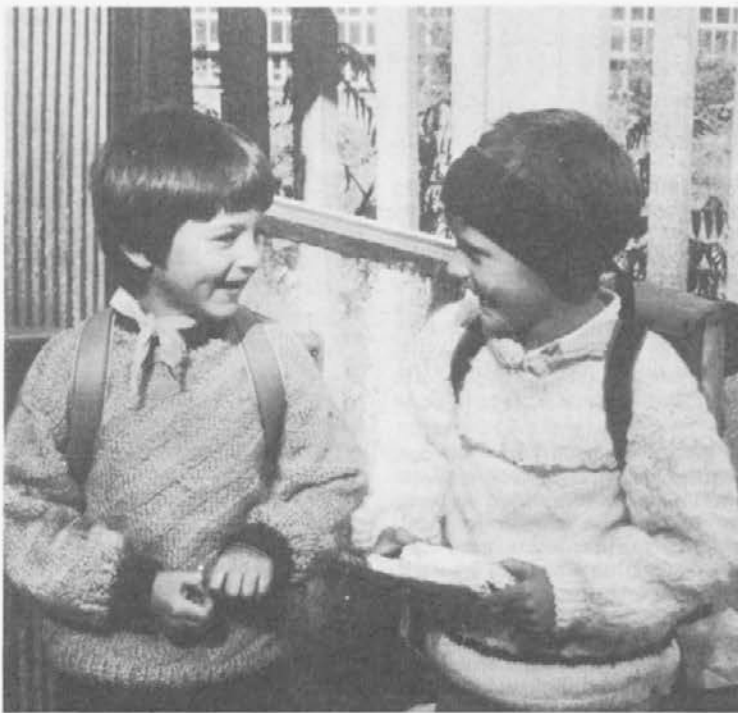
Sredi aprila je bil v Domžalah kros za pokale Dnevnika, ki je štel tudi za republiško prvenstvo osnovnih in srednjih šol. Atleti ravenškega kluba so uspešno končali tekmovalje, saj so osvojili tri zlate in tri srebrne medalje. Bili so praktično druga najuspešnejša ekipa na tekmovalju, takoj za Velenjčani. Od atletov KAK so zmagali: Irena Šmid med članicami, Primož Pušnik med st. mladinci ter Janez Štern med ml. mladinci. Druga mesta pa so osvojili: Robi Brezovnik med ml. mladinci, Andrej Kos med st. pionirji in Anita Mežnar med ml. pionirkami. Žal v konkurenci članov ni nastopil Ravenčan Dani Ošep, ki še ni popolnoma okreval po poškodbi stopala in kolena.

PRVENSTVO ŽELEZARNE V KOŠARKI IN KEGLJANJU

Prvenstva Železarne Ravne v košarki se je udeležilo 17 ekip, ki so bile z žrebom razdeljene v štiri skupine. Prvaki posameznih skupin so postali: RPT, ETS, Monter in Kontrola kakovosti, ki so se v finalu pomerili od 1. do 4. mesta. Rezultati finala: ETS—RPT 48:38, Monter—KK 27:21, tekma za 3. mesto: KK—RPT 36:35 in tekma za 1. mesto: ETS—Monter 41:33. Prvak železarne za leto 1989 je tako postala ekipa tozda ETS.

Na prvenstvu železarne v kegljanju je nastopilo 21 štiričlanskih ekip. Pri moških je zmagala ekipa Jeklovarne I. s 1583 keglji, pred TRO 1582, SID II. 1578, Energijo 1576, SGV III. 1567, itd., pri ženskah pa ekipa Računovodstva s 741 keglji pred Kontrolo kakovosti 733 kegljev. Rezultati posamezno: moški: neregistrirani: 1. Balažič, TRO, 2. Skitek, Družb. standard, 3. Osojnik, TRO. Registrirani: 1. Vovk, SGV, 2. Mlakar, Energija, 3. Belaj, Kovačnica. Ženske — neregistrirane: 1. Vavče, Kontr. kakovosti, 2. Potočnik, 3. Steharnik, obe Računovodstvo. Registrirane: 1. Prinčič, Računovodstvo, 2. Lesnik, Kontr. kakovosti, 3. Cigler, Računovodstvo.

Ivo Mlakar

ZTKO občine Ravne podelila priznanja

Na svečani seji skupščine Zveze telesnokulturnih organizacij občine Ravne v kulturnem domu v Črni 15. aprila so podelili 133 priznanj športnikom za tekmovalne uspehe in športnim delavcem za organizacijsko in strokovno delo. Po pozdravnem govoru predsednika skupščine ZTKO Jožeta Šaterja je o pestri športni dejavnosti v občini, o uspehih vrhunskih športnikov in o marljivosti športnih delavcev v klubih in društvi spregovoril predsednik SO Ravne Jože Pratkaner. Poleg zlatih, srebrnih in bronastih plaket so v Črni podelili še posebna priznanja, prejeli pa so jih: državno odlikovanje red dela s srebrnim vencem Henrik Medvešek, zlato značko ZTK Jugoslavije Franc Telcer ter priznanje kot najboljša športnika občine v letu 1988 Katjuša Pušnik in Pavli Čebulj. Najboljši toz je bil lani toz ETS iz Železarne Ravne; priznanje je sprejel rekreator v tozdu Janez Žalig. (O podelitvi priznanj ZTKO bo v Koroškem fužinarju objavljen širši zapis.)

Ivo Mlakar

KARATE

KK Kranj je 26. 3. 1989 priredil prvenstvo Slovenije za člane v borbah absolutno ter v katah moštveno in posamezno. Prvenstva se je udeležilo prek 70 karateistov. Uvrstitve naših:

Roman Breznik — 4., Rozika Čekon — 9., Ivan Mravljak — 11. — vsi v katah posamezno. Kata moštvo 4. (Breznik B., Breznik R., Mravljak).

Od 7. do 9. 4. 1989 je bil na Ravnah karateistični seminar pod vodstvom dr. Vladimira Jorga, nosilca 7. DANA. Udeležilo se ga je prek 50 karateistov iz Slovenije, Avstri-

je in domačega kluba. Dr. Jorga je na treningih obdelal naslednje teme:

- metode in načini sistematične vadbe kata tehnik
- tehnika gibanja
- nožna tehnika naprej in na stran
- izpitni program za rjavi, črni pas, 1.—3. DAN
- teoretično predavanje in praktični prikaz ter vadba na makivari, to je posebni pripravi za jačanje ročnih tehnik.

Med treningi je podal veliko teoretičnih dognanj in spoznanj ter tako zelo popestril in dvignil kakovost zajete snovi. Zaradi lepega vremena in primernosti tematike smo en trening izvedli na prostem. Pri vodenju treningov sta mu pomagala Marijan Videmšek in Roman Breznik, oba 2. DAN.

Z disciplino, ki jo je zahteval med vadbo, je ustvaril posebno vzdušje in pokazal, da lahko samo s takšnim načinom karateist razvija svoj značaj in spoznava svoje telo. Za vse udeležence je bil ta seminar velika spodbuda za nadaljnje delo.

Dr. Jorga je na koncu še posebej pohvalil organizacijo in poudaril, da so člani tradicionalnega Karate kluba Ravne vidno boljši od članov, ki so prišli iz drugih klubov.

Seminar se je zaključil v nedeljo s polaganjem izpitov za mojstrske kandidate in mojstre. Iz našega kluba so uspešno opravili izpite: za rjavi pas (1. kyu): Damijan Obretan, Rozika Čekon, Miha Cigler in Mustafa Omerović, Rafko Morn pa je položil 1. stopnjo črne pasu (1. DAN).

R. B.

ILIJA TOPALOVIČ

Dragi Ilija!

Na poti v svet odraslih si se ustavitil na Ravnah v Železarini. Jeklarji smo te sprejeli medse v našo veliko družino.

Izkazal si se s poštenostjo, prijateljstvom in prizadevnim delom. Imeli smo te radi.

Le nekaj dni po dopoljenih petindvajsetih letih te je nesreča iztrgala iz naših vrst, polnega načrtov, želja in sanj. Nisi jih uspel uresničiti.

Mirno spi, prijatelj! Počivaj v miru svojega domačega kraja, med

svojimi, h katerim si se tako rad vračal!

Iskreno sožalje očetu, bratoma, sestrama in drugim sorodnikom v imenu sodelavcev četrte izmene in vseh zaposlenih v tozdu Jeklarna.

ŠAH

Dokaj visoka udeležba je bila značilna za 6. in 7. hitropotezni turnir pokala Fužinar '89.

27. 3. je med 16 igralci največ točk zbral Kašnik (12), za njim pa so se zvrstili Ristič in Vrečič (oba 11) ter Rotovnik in Uršič (9,5 točke).

10. 4. je v konkurenci 18 nastopajočih zmagal Ristič s 14 točkami, pred Vrečičem 12,5, Erjavcem 12, Kašnikom 11, Juričanom 10,5 in tako naprej.

V organizaciji Šahovskega kluba

Fužinar je bilo 14. 4. v prostorih hotela Merx na Ravnah regijsko tekmovalje za Titov pokal. Med člani je v konkurenci 8 ekip zmagal ŠK Dravograd s 13 match točkami, 2. mesto je zasedla ekipa Lesne z 11 točkami in 3. prva ekipa Fužinarja z 10 match točkami.

Med ženskami je bila najboljša kombinirana ekipa Koroške šahovske zveze, pri mladincih pa osnovna šola Vuženica. Prvouvršene ekipe so se uvrstile na republiški finale v Portorožu.

M. Vrečič

KADROVSKA GIBANJA

od 21. 3. do 20. 4. 1989

Z zaposlitvijo delavcev, ki so se vrnili z odluženja vojaškega roka, se je število zaposlenih zopet nekoliko povečalo, tako nas je bilo dne 20. 4. 1989 v železarni 6818 zaposlenih.

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

JEKLARNA — Uršnik Zvonko, Plesnik Kristijan, metalurška tehnika — iz JLA; Šimić Dane, NK delavec — ponovna zaposlitev (sklep SZD).

JEKLOLIVARNA — Pečoler Matjaž, Božank Matjaž, Pečnik Miran, Haber Bojan, livarski modelarji, Kladnik Tone, mehanik obd. strojev, Mrak Darko, Pogorevnik Franc, NK delavca, Vaukman Roman, kalupar-livar — vsi iz JLA.

VALJARNA — Založnik Bogomir, Klep Matjaž, Šnabl Jože, valjavci, Brankovič Vladimir, žerjavovodja, Zajc Vinko, NK delavec, Smolak Matjaž, metalurški tehnik — vsi iz JLA.

JEKLOVLEK — Pesjak Gorazd, mehanik obd. strojev, Škvorc Srečko, strugar, Kučej Bojan, NK delavec — iz JLA.

STROJI IN DELI — Pešl Branko, NK delavec, Klarič Aleš, mehanik obd. strojev — oba iz JLA.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Knez Miran, ključavničar, Kos Peter, mehanik obd. strojev — iz JLA.

PNEVMATIČNI STROJI — Butolen Angela, strugarka — iz tozda TRO Prevalje.

KALILNICA — Hartman Dušan, kalilec — iz JLA.

VZMETARNA — Jež Jože, kalupar — iz tozda Jeklolivarna; Katalinič Igor, strugar — iz tozda Pnevmatični stroji.

ENERGIJA — Tušek Andrej, mehanik obd. strojev — iz JLA

ETS — Vavh Danilo, elektrotehnik — iz JLA.

SGV — Mikl Jernej, strugar — iz JLA.

TRANSPORT — Verhovnik Milan, voznik viličarja — iz JLA.

RPT — Vočko Dimitrij, metalurški tehnik — iz tozda Jeklolivarna.

KOMERCIALA — Martić Stipe, mizar — iz tozda Valjarna; Horvatič Bojana, kurirka — iz delovne skupnosti KSZ.

KSZ — Repanšek Borut, dipl. ekonomist, Debelak Tanja, dipl. ekonomistka — pripravnik iz šole; Kovačič Stanislav, varilec, Naraločnik Branko, žerjavovodja — iz tozda Jeklolivarna.

PFS — Herič Mirjana, ekonomski tehnik — iz delovne skupnosti za računovodstvo; Kurnik Božena, ekonomistka — iz tozda Komerciala.

MONTER — Zajc Franjo, plekar — iz tozda Jeklarna.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLARNA — Mešnjak Frančiška, žerjavovodkinja — invalidska upokojitev; Krebs Vlado, dipl. inž. metalurgije — sporazumno; Topalović Ilija, pripravljalec za litje — umrl; Zajc Franjo, livni žerjavovodja — v TOZD Monter Dravograd.

JEKLOLIVARNA — Morn Alojz, ročni brusilec — v JLA; Slemenik Aleksander, oblikovalec-specialist — dana odpoved delavca; Vočko Dimitrij, kontrolor — v RPT; Jež Jože, pripravnik — v tozdz Vzmetarna; Kovačič Stanislav, varilec, Naraločnik Branko, livni žerjavovodja — v delovno skupnost KSZ.

VALJARNA — Martić Stipe, odprenik izdelkov — v tozdz Komerciala.

KOVAČNICA — Dobnik Ivan, vodja težke in lahke kovačnice, Oder Franc, kurjač ogrevnih peči — dosežena pokojninska doba.

JEKLOVLEK — Grnjak Robert, vlačilec — sporazumno.

STROJI IN DELI — Stropnik Pavel, vodja materialne službe — dosežena pokojninska doba.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Topolovec Zorica, brusilka, Čebular Albina, strugarka — potek pripravništva.

PNEVMATIČNI STROJI — Zorman Ivan, tehnolog — invalidska upokojitev; Katalinič Igor, strugar — v tozdz Vzmetarna.

VZMETARNA — Požarnik Vid, pomočnik prebijalca vzmet. listov — dosežena pokojninska doba.

SGV — Rožen Alojz, mizar — invalidska upokojitev; Plazovnik Edvard, kontrolor — dosežena pokojninska doba.

KONTROLA KAKOVOSTI — Zalubersk Silvester, kontrolor — sporazumno.

KOMERCIALA — Tomaž Franc, mizar embalaže, Erjavec Avgust, skladiščnik, Novak Anton, pomožni delavec, Koroš Franc, prevzemnik — invalidska upokojitev; Kurnik Božena, ekonomistka — v delovno skupnost PFS.

RAČUNOVODSTVO — Herič Mirjana, administratorica — v delovno skupnost PFS.

GOSPODARJENJE — mag. Kocuvan Ernest, organizator obdelav na proc. računalniku — dana odpoved delavca.

KSZ — Horvatič Bojana, kurirka, v tozdz Komerciala.

TRO — Butolen Angela, strugarka — v tozdz Pnevmatični stroji.

KOVINARSTVO — Poličnik Boštjan, varilec, Supin Samo, strugar — v JLA.

Kadrovska služba

PRILOŽNOST DELA TATU

Poročilo vodja varnostno-nadzorne službe za leto 1988 med drugim pravi, da so obhodni nadzorniki lani preprečili iznos okoli 30 kg raznega železa in polizdelkov, da je šlo na postajo milice 5 pisnih prijav o vlomih, tatvinah in drugih negativnih pojavih in da je bilo skupaj zabeleženih 24 večjih tatvin (od elektromotorjev do umivalnika s pipo). Pravi tudi, da se praksa pri krajah glede na prejšnja leta ponavlja, le da je zaradi strožjega ukrepanja več prikritih kraj in da se jih večina zgodi ob dela prostih dnevih.

Nadalje pa poročilo navaja tudi, da je nekaj tatvin posledica malomarnega zavarovanja materiala. In prav na to želimo danes opozoriti. Da je »fabrika mati za vse«, vemo. Ker je možno, da bodo zaradi zmanjšane kupne moči in zožene ponudbe težje po »nabavi« v železarni še narasle, je ena od možnosti za preprečevanje tatvin tudi zavarovanje materiala; vzgojna žal ni, a vendarle.

Tam pa ti skoraj sredi ceste leži ponudba vijakov in matic. Četudi ne veš, čemu bi ti prav prišle, bi jih vzela.

H. M.

ZAHVALE

Ob izgubi dragega moža, očeta in dedka

Valentina Plešivčnika

se iskreno zahvaljujemo sosedom, prijateljem in znancem za pomoč v najtežjih trenutkih. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom Koroškega zdravstvenega doma Ravne, Pihalnemu orkestru ravnstvenih železarjev, tov. Francu Zabelu za poslovilne besede, hotuljskemu g. župniku za opravljeni obred in cerkvenim pevcom.

Še enkrat hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje in nam kakorkoli pomagali.

Zaljučni: žena, hčerke in sin z družinami in drugo sorodstvo

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

IVANA MOČNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, darovali vence in cvetje ter vsem, ki ste se udeležili poslovilne svečanosti na pokopališču Barbara.

Njegovi

Ob obhodu v pokoj se pristrčno zahvaljujemo sodelavcem Jeklarnе in sodelavkam obračuna Jeklarnе za pozornost ter lepa darila. Hvala vsem za prijetno razvedrilo in dobro voljo na prijateljskem srečanju.

Želiva vsem še veliko dobre volje, delovnih uspehov, predvsem pa zdravja in še kdaj na svidenje.

Elica Rapnik
Franc Paradiž

Pohvalo in zahvalo zaslužijo vsi, ki so si kakor koli prizadevali pri reševanju in gašenju požara pri Cestniku v nedeljo, 2. aprila 1989.

Izredno požrtvovalno so sodelovali prostovoljne enote GD-Ravne, GD-Kotlje, GD-Prevalje, GD-Mežica, prav tako vsi bližnji sosedje in drugi.

V imenu Cestnikovih vso zahvalo predsednik vaške skupnosti Dobrije Franc Potočnik

Izdaja delavski svet Zelezarnе Ravne kot mesečnik v nakladi 7000 izvodov. Ureja uredniški odbor: Milan Božinovski, Alojz Janežič, Silvo Jaš, Marjan Kolar, Brane Zerdoner. Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek. Tel.: 861-131 int. 6304 in 6753

Tiska: ČGP Večer, Maribor

Glasiło je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

IMENA MESECEV

MAJ

Maj (Majus) je dobil ime po staroitalski plemenski boginji narave in zemeljske plodnosti **Maji**. V tem mesecu so Rimljani praznovali praznik rož floralije. Nekateri razlagalci trdijo, da ime lahko izvira iz besede **maiores** (mesec, posvečen mladosti), drugi pa menijo, da je ime nastalo po Jupitru, s priimkom **Maius**. V grški mitologiji je bila **Maja** gorska nimfa. V indijski kulturi ima beseda maja več pomenov. **Maya** imenujejo v mitologiji nadnaravne sile, ki ju izžarevata bogova Mitra (sonce) in Varuna (luna) in njuni sinovi. V filozofiji pa pomeni maya slepilo.

Slovenska imena so v povezavi s travo in cvetjem: **veliki traven, velikotravnik, travnik, cvetnik, svetnar, rožni cvet in rožni mesec**. Drugo ime je tudi **majnik**. O. Gutsman ima izraz **petnik**, B. Potočnik povzame **cvetnik**, V. Vodnik pa **cvetnar**. Peti mesec nosi tudi ime svetnika Filipa: **šentlipovšek, šentlipušnik**, po cerkvenem prazniku binkošti poznajo Prekmurci **vilščak, risalšček** oziroma **binkoštni mesec**, po šmarničnih pobožnostih pa se imenuje tudi **Marijin mesec**.

V slovarjih najdemo naslednje izraze: v hrvaško-srbskem svibanj in veliki mlaj, v češkem květen, v poljskem maj in v nemškem Wonnemond ter Wonnemondat.

V besednih zvezah poznamo maj kot najlepši mesec, mesec za ljubezni, mesec mladosti.

V. Vodnik je spesnil kitico z naslovom Veliki traven:

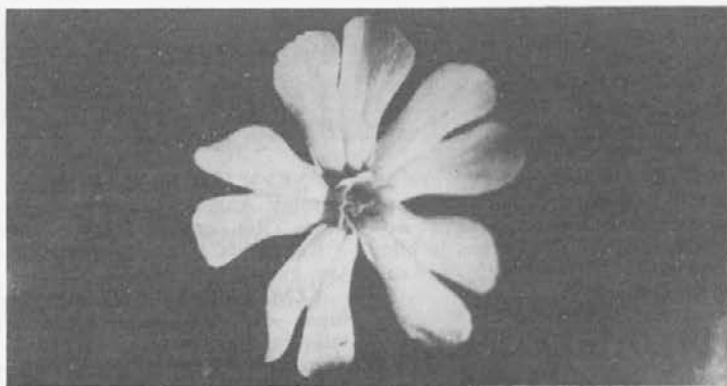
Natvora jeseni
pretrudna zaspí,
zato se spomladi
vesela zbudi.

O. Župancič pa:

V loki za reko je taka pomlad:
deklica šla je cvetja brat,
komaj do veje dvigne roko,
že se ji prsti vsi razcveto.

Mnogi pesniki so opevali maj, omenimo le romantično pesnitev Maj češkega poeta Karla Mache in pesem Boža Voduška:

Dobrotni maj je kakor varen zid
ljubečima postavil šipkov grm;
noč si ne upa čez bodeči trn
in v vejah je obvisel zarjiv svit.

Samo glas kosa, ki je v drevju skrit,
zveni, kot bi pršil v nebo srebrn
čist vodomet, tako visok in strm,
da je ves tihi kraj od njega oblit.

Poslušata, in še ko z naglim letom
za zarjo izgine, se smehljata v miru,
z bleščečimi očmi predana obetom,
ki so razsuti v rožnatem večeru;
za hrptom že preži vlomilski mrak,
a drobni šipkov grm je zvest vojščak.

Miran Kodrin

MURPHYOLOGIJA

Segalov zakon

Človek z uro vedno ve, koliko je ura.

Človek z dvema urama ni nikoli povsem prepričan.

Murphyjeva konstanta

Obrabljenost predmeta je direktno sorazmerna z njegovo vrednostjo.

Kvantna revizija Murphyjevega zakona

Vse stvari gredo narobe naenkrat.
Murphyjev zakon raziskovanja
Veliko raziskovanja vedno teži k temu, da podpre vaše teorije.

Tretji Chisholmov zakon

Plane bodo drugi vedno razumeli drugače, kot si jih je planer zamislil.

Posledice

1. Če boste pojasnili tako jasno, da nihče ne bo mogel narobe razumeti, se bo vedno našel nekdo, ki vas bo narobe razumel.

2. Če boste naredili nekaj, za kar ste prepričani, da bo naletelo na splošno odobravanje, se bo vedno našel kdo, ki mu to ne bo všeč.

3. Če si boste izmislili postopek za doseg tega cilja, ta nikoli ne bo popolnoma funkcioniral.

Issawijeva teorija o napredku

Dialektika napredka

Direktna akcija povzroči direktno reakcijo.

Tempo progressa

Družba je mula, ne avto... Če jo preveč pritisnemo, bo vrgla jezdeca s sebe.

Rudynov zakon

V krizah ljudje vedno izberejo najslabšo rešitev.

Boullingov postulat

Če se počutite dobro, ne skrbite. Minilo vas bo.

Hermannov zakon

1. Stvari bodo postale slabše, preden se izboljšajo.

2. Kdo je rekel, da bodo stvari postale boljše?

Zakon neregularnega pričakovanja

Negativna pričakovanja vodijo k negativnim rezultatom.

Pozitivna pričakovanja vodijo k negativnim rezultatom.

Clipsteinovi zakoni

1. Odstopanja delov so akumulirana v eni smeri k maksimalnim težavam sklopitve.

2. Če projekt zahteva »n« komponent, bo v skladišču vedno »n-1«.

3. Motor se ponavadi vrti v napačni smeri.

4. Avto, zaščiten pred kvarom, vedno uniči vse ostale avtomobile.

5. Tranzistor, zaščiten s hitro varovalko, ščiti varovalko pred pregretjem.

6. Napaka se ne bo pojavila prej, preden izdelek ne bo šel skozi končno kontrolo.

7. Naročene komponente ali instrumenti obdržijo svoje lastnosti tako dolgo, dokler ne pridejo skozi končno kontrolo.

8. Ko ste odvili zadnjega od šestnajstih vijakov s pokrova motorja, boste ugotovili, da ste izbrali napačen pokrov.

9. Ko ste pokrov pritrdili z zadnjim od šestnajstih vijakov, boste ugotovili, da ste pozabili vstaviti tesnilo.

10. Ko boste motor uspešno sestavili, vam bo na delovni mizi ostal višek delov.

Etwoodov zakon

Vse posojene knjige boste dobili vrnjene, razen tiste, ki vam je najljubša.

Johnsonov tretji zakon

Če ste izgubili časopis, je v njem prav gotovo članek, ki ste ga želeli z užitkom prebrati.

Posledica

Vsi vaši prijatelji so bodisi izgubili ali pa odvrgli ta časopis.

Lewisov zakon

Ne glede na to, kako skrbno boste kakšno stvar iskali po trgovinah, ko jo boste kupili, bo v drugi trgovini cenejša.

Letalski zakon

Če vaše letalo kasni, bo tisto, v katero nameravate prestopiti, poleto pravi čas.